Milliyet
ÇOCUK
3 Kasım 1980 ● Sayı: 44 ● 20 Lira

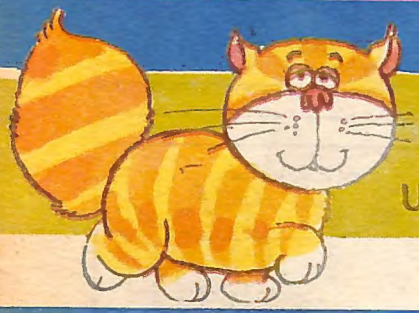

MIRNAV ● PEMBE TAVŞAN
UZAY ÇOCUKLARI
UFAKLIK ● TEMEL REİS

SATRANÇ KÖŞESİ

Bir çizgi-romanın tamamı
SEVGİLİ AMCAM

TEMEL REİS

DENİZ KOKUSU

TEMEL REİS SON GÜNLERDE BENİMLE HİÇ İLGİLENMİYOR.
ARTIK ONUN SEVDİĞİ ŞEYLERİ YAPMALIYIM.

ACABA BİR PARÇA DENİZ SUYU İŞİME YARAYACAK MI?

DENİZİ ÇOK SEVİYOR. EĞER DENİZ SUYU SÜRÜNÜRSEM, BENİ DE ÇOK SEVER.

MERHABA SAFİNAZ!

MERHABA TEMEL!
?
?
SNIFF!
SNIFF!
SNIFF!

İYİ GÜNLER SAFİNAZ.
?
?
?

BUGÜN ÇOK GARİP BİR ŞEY OLDU OBUR...

TAM SAFİNAZ'LA OTURMUŞ KONUŞUYORDUM BİRDEN KAFAMDA ŞİMŞEK ÇAKTI... DOĞRUCA BALIK AVLAMAYA GELDİM.
BUD SAGENDORF 10-16
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.

BİZDEN SİZE

DERGİMİZİN yeni biçimiyle ilgili, gönderdiğiniz övgü dolu mektuplarınız için teşekkür ederiz, sevgili okurlarımız. Her zaman söyledik. Şimdi de bunu özenle vurgulamak istiyoruz: "Milliyet Çocuk Dergisi" sizin derginizdir. Sizlerden gelen dilek ve isteklerle, kendi yayın hayatına yön verecektir. Gelelim bu sayımızda yer alan konularımızdan bazılarına...

BİR süredir dergimizde bir öykü, öykünün yanı sıra da bir masal yayımladığımız sanırız bir çoğunuzun gözünden kaçmamıştır. Bu sayımızda da masal sayfasında Tekin Sönmez ağabeyinizin değişik bir tarzda yazdığı bir Keloğlan masalı var. Severek okuyacağınızı umduğumuz bu masalın adı: "Keloğlan Bir Destan".

ÖYKÜMÜZ, Talip Apaydın'dan. Apaydın adı sizler için pek yabancı değil. Sanatçının birçok öyküsünü önceki sayılarımızda sunduk. "Fahri'nin Buluşu" adlı öyküsünü de severek okuyacağınıza inanıyoruz.

YİNE yeni başladığımız dizilerden biri olan, "Gülmece" sayfamıza gönderdiğiniz; birbirinden güzel yapıtların sayısı gün geçtikçe artıyor. Yurdun dört bir yanında oturan kardeşlerimiz ilginç fıkralarını, karikatürlerini bu sayfamıza yollamak için âdeta yarış ediyorlar. Sayfamıza gösterdiğiniz bu büyük ilgiden dolayı hepinize şimdiden teşekkür eder.

YAZ aylarımızda sizlere balonculukla ilgili birçok bilgi vermiş, çeşitli ülkelerde balonla yapılan ilginç yolculuklardan söz etmiştik. Bu hafta ise, bu aracın nasıl yapıldığını anlatan öğretici bir yazı sunuyoruz.

GELECEK sayımızda yeni bir, "Milliyet Çocuk Dergisi"nde buluşmak üzere hepinize iyilikler dolu bir hafta dileriz.

Milliyet ÇOCUK

Pazartesi günleri yayımlanır
3 Kasım 1980
1980/Sayı 44/Sıra 388

Sahibi
Milliyet Gazetecilik A.Ş adına
AYDIN DOĞAN

Genel Yayın Yönetmeni
TÜMER ARGIN

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni
MEHMET İLKORUR

Adres:
MİLLİYET GAZETESİ
Nuruosmaniye Cad. No: 65
Cağaloğlu-İstanbul

Abone ve satış için
Başvuru Adresi:
MİLLİYET GAZETESİ
Satış Servisi
Cağaloğlu-İstanbul

Abone Koşulları:
1 yıl: 1014 TL.
6 ay: 507 TL.
Uçakla
1 yıl: 1092 TL.
6 ay: 546 TL.

Yabancı ülkeler için ayrıca posta ücreti eklenir.
Dizgi
Milliyet Gazetesi
Baskı
Milliyet Ofset Tesisleri
Türkiye'de satış fiyatı:
20 TL.
Kıbrıs'ta satış fiyatı:
25 TL.

OKURUN SESİ

(Çocuklar, bundan böyle bize gönderdiğiniz mektuplarda, isim ve adreslerinizi açık bir biçimde yazarsanız, elimizden geldiğince sorularınızı yanıtlayacağımızı, ve kişisel sorunlarınıza da bir açıklık getirmeye çalışasağımızı sizlere bir kez daha duyururuz.)

NURSEL TARAKÇI (İzmir): **Dergimizde öykü bölümünü sevmiyoruz. Yerine başka bir şey koyar mısınız?**

Sevgili okurumuz, siz belki öykü okumayı sevmiyorsunuz. İnanıyoruz ki bunun nedeni, bugüne dek iyi ürünler okumamış olmanızdan geliyor. Önyargılı olmayın ve dergimizde yayımlanan öyküleri okuyun. Sanırız o zaman siz de öykü seven arkadaşlarınız gibi daha çok öykü yayınlamamızı isteyeceksiniz.

ZALİHA ERTUNA (Kıbrıs): **Armağanım hâlâ elime geçmedi. Bunun nedenini açıklar mısınız?**

Sevgili okurumuz, armağanınızı adresinize gönderdik. Elinize geçince bize bir yanıt gönderirseniz çok seviniriz.

ZEHRA ÖZTÜRK: **Sevgili okurumuz, 22 eylül 1980 tarihli 38. sayımızda sizden bir öykü yayınlamıştık. Bir okul arkadaşınız, bize başvurarak sizin adresinizi istedi. Eğer kendisiyle yazışmak isterseniz düşüncesiyle adresini yazıyoruz. Bahri Atalay, Bahçelievler Mah. Vatan Fırını karşısı No: 113 Adıyaman.**

GAMZE GÜNGÖRMÜŞ: **Şiirlerimi bir yıl önce gönderdim. Neden yayımlanmıyor? Sanırız şiirleriniz elimize geçmedi. Çünkü arkadaşlarınızdan gelen tüm şiirleri değerlendiriyoruz. Ama onları geliş sırasına göre bir sıra içinde yayımlıyoruz. Eğer şiirleriniz elimize geçseydi, hiçbir zaman bir yıl gibi bir süre yanıtsız kalmazdınız. Yeni şiirlerinizi bekliyoruz.**

NEVZAT ŞİMŞEK (Afyon): **Sevgili okurumuz, dileğinizi, bir mektupla satış servisimize bildirin. Ve posta adresini de göndermeyi unutmayın.**

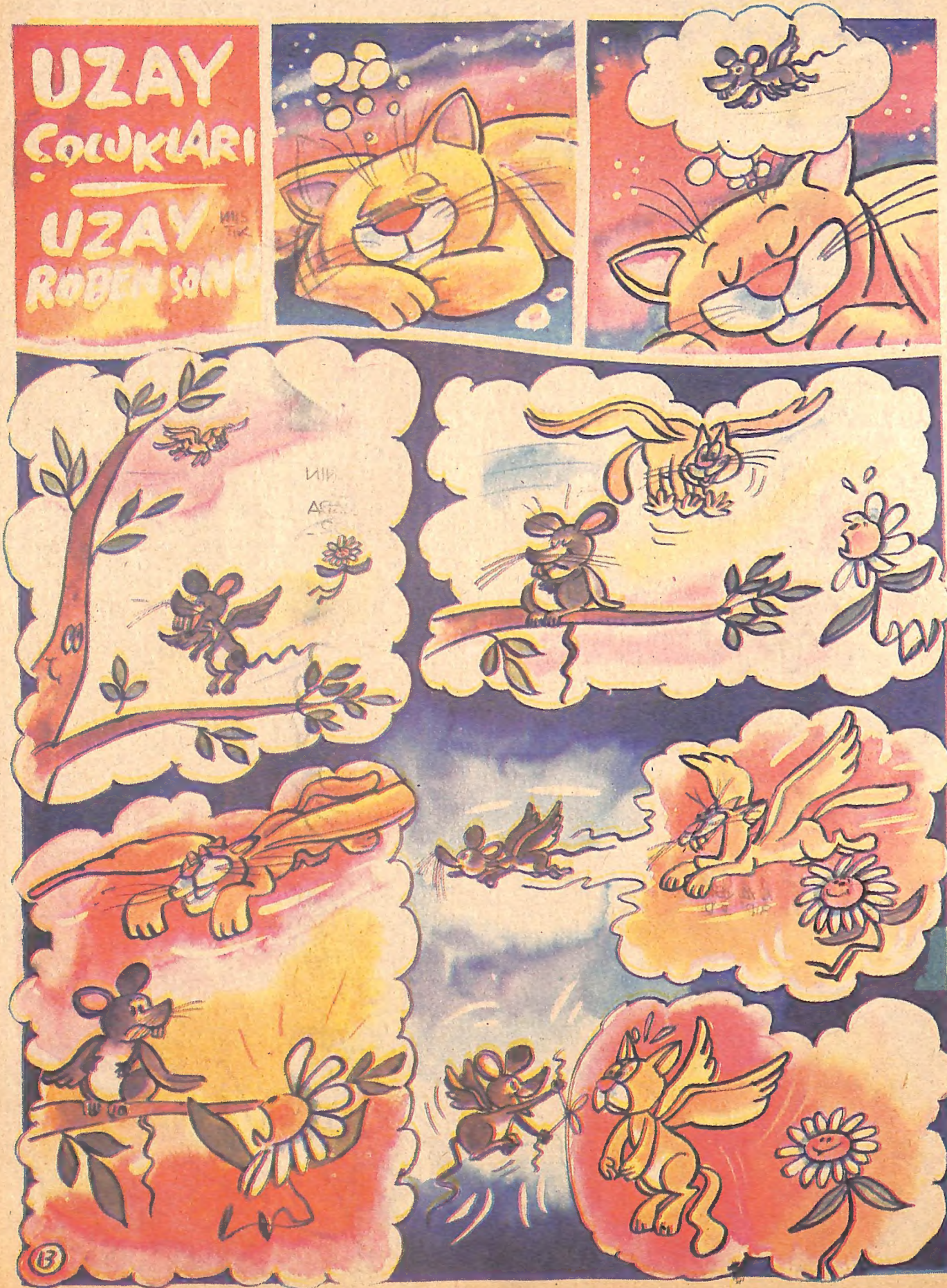
UZAY
ÇOCUKLARI
UZAY
ROBENSON

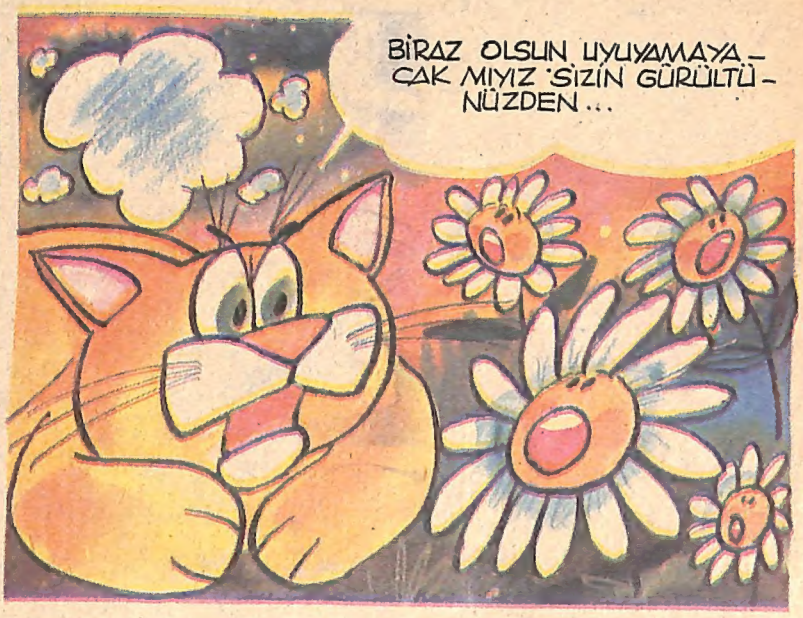

NEDİYE BAĞIRIP ÇAĞIRIYORSUNUZ? FAREYİ KAÇIRTTI-NIZ BANA.

FARE FALAN YOK. DÜŞ GÖRÜYORDUN SEN...

KALK. UYUMANIN SIRASI DEĞİL. ONLAR BURADA GÖLE GİRİYOR-LAR.

ONLARIN GELMESİNE DAHA ÇOK VAR. YAVAŞ KONUŞ. YOKSA ROBENSON DEDEYİ UYANDIRACAKSIN.

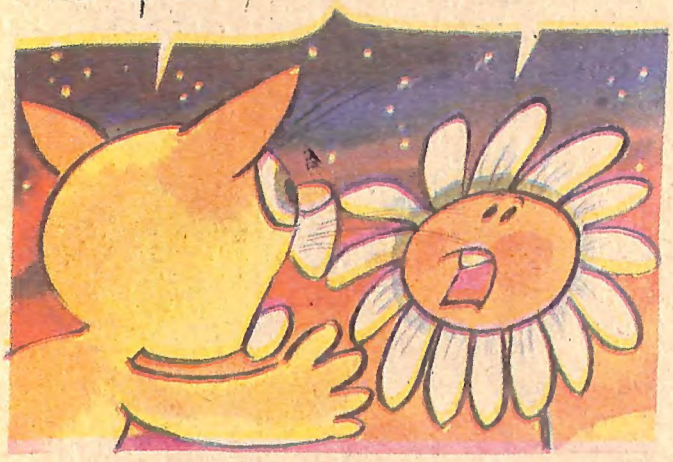

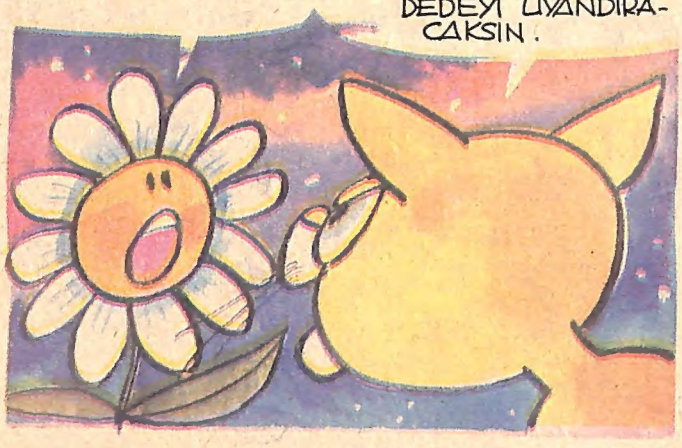

BAK DEDECİK MIŞIL MIŞIL UYUYOR.

UYANSIN O DA UYANSIN BİRİLERİ VAR KÜÇÜK DÜNYAMIZDA...

YOKSA ONLAR MI GELDİLER?.. O KADAR UZUN SÜREDİR UYUYOR MUYUZ? NEREYE SAKLANACAĞIZ ŞİMDİ?..

DUR, TELÂŞ-LANMA. DİNLE, BENİ DİNLE!..

KALK DEDECİĞİM, KALK GELMİŞLER.

NE?! NASIL OLUR?.. YANDIK DESENE. UYKUDA BASTIRDILAR BİZİ HA?..

OH, ÇOK UZUN SÜRE UYUMUŞUZ. HERKESE HABER SALIN, SAKLANSINLAR.

SAKİN OL DEDE, SAKİN OL. ONLARIN GELMESİNE DAHA ZAMAN VAR. BUNLAR BAŞKA CANLILAR.

NASIL ŞEYLER ANLATSANA.

SANA BENZİYORLAR. KİMSEYE KÖTÜLÜK ETMEDİLER. SENİN GİBİ İYİ CANLILAR.

DEMEK GÖRDÜĞÜM UÇAN DAİRE DÜŞ DEĞİLMİŞ. BENİ KURTARMAYA GELDİLER.

KOŞUN, KOŞUN!.. HOŞ GELDİNİZ DİYELİM ONLARA...

ÖNCE SENİN ONLARI KURTARMAN GEREK.

NEDEN, BAŞLARI DÉRTTE Mİ?

HEM DE NASIL. GÖLE GİRİYORLAR.

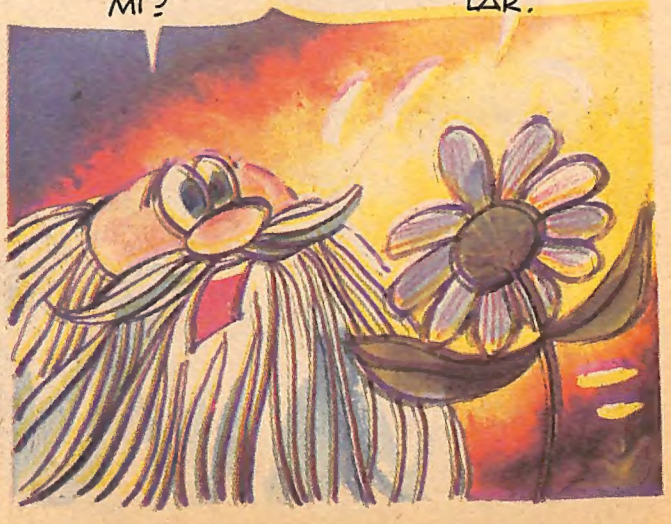

GÖLE Mİ GİRİYORLAR? NE DURUYORSUN KANATLI KEDİ? ÇABUK UÇ, ENGELLE ONLARI...

BAŞÜSTÜNE, DEDECİĞİM...

HAYDİ, KÜÇÜK FİL KOŞ, BİZ DE YETİŞELİM.

KOŞALIM, DEDECİĞİM...

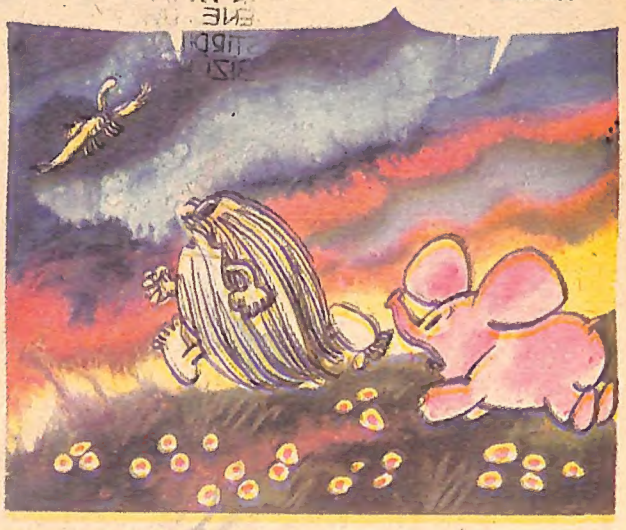

HAH. İŞTE KIYIDA OTURUYOR. GÖLE GİRMEMİŞ, BUNA ÇOK SEVİNDİM. HEMEN UYARAYIM ONU...

SELÂM ABLACIĞIM.

KONUŞAN BİR KEDİ... HEM DE UÇUYOR. BİR SAATTİR BURADA OTURMUŞ HAYAL KURUYORUM. SONUNDA UYANIKKEN DÜŞ GÖRMEYE BAŞLADIM.

SAKIN GÖLE GİRMEYİN.

SARMANI ÇOK ÖZLEMİŞTİM. ŞİMDİ DE UYANIKKEN GÖRDÜĞÜN DÜŞTE, KANATLANMIŞ KARŞIMA ÇIKIYOR...

ÇOK TEHLİKELİDİR, İYİ Kİ GİRMEMİŞSİNİZ.

GERÇEK BİR KEDİ DEĞİLSİN SEN. YALNIZCA BİR DÜŞSÜN...

DEVAMI HAFTAYA

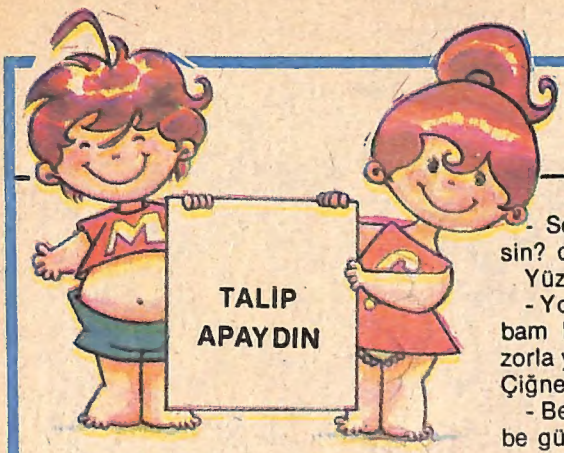

ÖYKÜ

FAHRİ'NİN BULUŞU

FAHRİ Avcı benim yakın arkadaşım. İki yıldır aynı sırada yanyana otururuz. Derslerde birbirimize yardım ederiz. Çok iyi çocuktur ama biraz dalgındır. Öğretmeni dinlerken başka şeyler düşünür. Hem de kimsenin aklına gelmeyen şeyler. Hatta kendisine bakarsanız yeni buluşlar filan yapar. Gerçi şimdiye değin önemli bir buluşu olmamıştır ama ilerde kesin olacaktır. Öyle der.

Bir gün öğretmenimiz Doğa Bilgisi dersinde yediğimiz besinlerin 24 saat sonra kana karıştığını, enerjiye dönüştüğünü söyledi.Fahri nasılsa o dersin bölümünü iyi dinlemiş. Daha doğrusu o cümle aklında kalmış. Öğretmenimiz sonra başka şeyler de söyledi ama biz dinleyemedik. Fahri bana dürttü durdu. Kulağıma bir şeyler söyledi. Ben kızdım, "sus, dedim. Sonra söylersin."

Dersten sonra kolumdan çekti.

- Gel, dedi. Önemli bir buluş yaptım. Bunu şimdiye değin kimse düşünmemiş.

- Neymiş o?

- Başkaları duymasın. Bahçede anlatayım.

Heyecanlıydı.

Bahçeye çıktık. Ta duvarın dibine götürdü beni. Büyük bir gizini açıklayacakmış gibiydi. Yüzü parlıyordu.

- Evet söyle? dedim.

- Sen beyin yemeyi sever misin? dedi.

Yüzümü buruşturdum.

- Yok, dedim. Hiç sevmem. Babam bazen alır da annem bana zorla yedirmeye çalışır, yiyemem. Çiğnerim çiğnerim, zor yutarım.

- Ben de sevmem, ama perşembe günü ikimiz de beyin yiyelim.

- Neden?

- Cuma günü tarihten yazılıyız ya?

-Evet?

- Doğa Bilgisi öğretmenimiz geçen gün ne dedi? Et yiyenler zeki olur, dedi. Özellikle beyin zihni açar, dedi.

Sözün nereye geleceğini kestiremedim.

- Bugün bir şey daha söyledi. Yediğimiz besinler 24 saat sonra kendini gösterir, dedi.

- Ne olmuş gösterirse?

- Daha anlamadın mı? Biz perşembe günü beyin yersek cuma günü tarih yazılısından tam not alırız. Nasıl?

- Bu mu buluşun?

- Evet bu. Hem de çok önemli. Kimseye söylemeyelim. Perşembe günü birer beyin yedik mi cuma günü tarih yazılısından en iyi notları biz alacağız, gör de bak...

Önemsemedim. Olur mu olmaz mı bilmiyordum ama beyin yemek hiç işime gelmiyordu. Aklıma geldikçe tiksiniyordum.

Zil çaldı, derse girdik. Resim dersiydi. Sulu boya resim yapacaktık. Sınıf bir hareketliydi. Kâğıt kesenler, su almak için dışarıya gidip gelenler... Bu arada Fahri kulağıma hep fısıldadı, buluşunun önemini anlattı. Kimseye söylemeyelim diye tenbih etti. Ancak iyi notları aldıktan sonra gizimizi açıklayalım dedi. Benim de aklım yattı doğrusu. Düşündükçe denemeye değer olduğunu kabul ettim. Yalnız bir sorunum vardı, beyni nasıl yiyecektim? Nasıl çiğneyip yutacaktım o mereti. Çok zordu. Her seferinde kavga çıkardı evde.

Neyse biz konumuza dönelim. Hafta ortası yaklaşırken sınıfta anlaşılmaz bir şeyler dönmeye başladı. Herkes birbirinin kulağına birşeyler fısıldıyor, kaşgöz işaretleri yapılıyor, parmaklar dudaklara götürülüp suss... deniliyordu. Neydi bu? Sordumsa da öğrenemedim.

Akşamdan anneme tembih ettim.

- Anne, yarın benim bir beyin yemem gerekli. Dana beyni mi olur, koyun beyni mi olur, tam bir beyin...

- A a, o da nerden çıktı? Hani sen beyin yemezdin?

- Yarın yemek zorundayım. Cuma günü tarihten yazılımız var da.

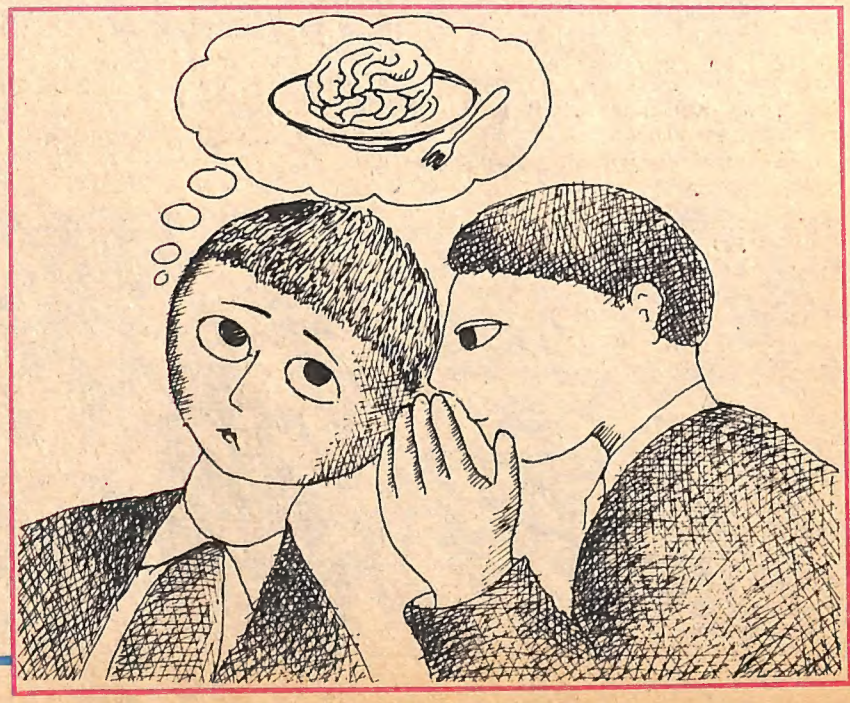

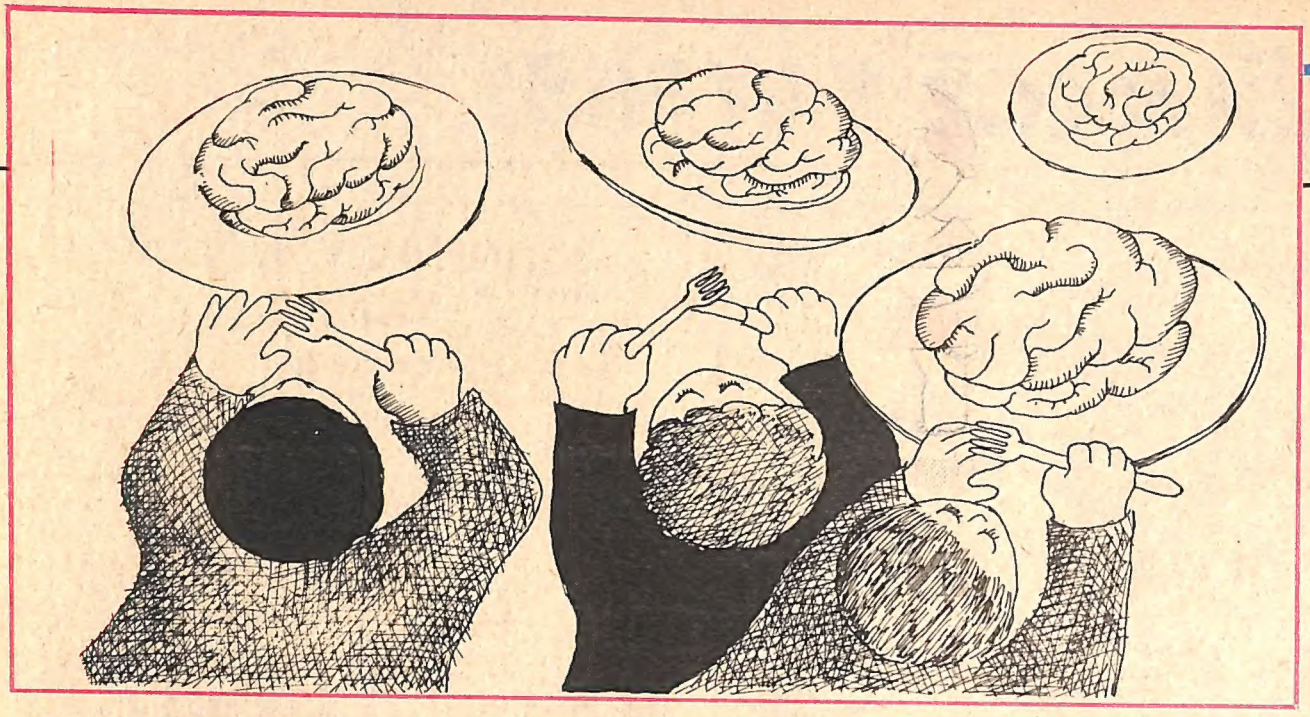

Annem kocaman gözleriyle yüzüme baktı, ne ilgisi olduğunu anlayamadı. Ben de şimdi uzun uzun anlatamazdım.

-İşte o kadar, deyip çıktım dışarı.

O gün kasaba gitmiş. Bir de bakmış aa, herkes beyin alıyor. Hem de hep benim sınıf arkadaşlarımın anaları babaları. Kasapda beyin kalmamış. Öbür kasaplara telefon edilmiş. Üçer beşer beyin getirilmiş. Onlar da satılmış. Geriye kalanlar beyin bulamamışlar. Annem iki beyin alacakmış ama bir tane alabilmiş. Önce güzelce haşlamış, sonra fırında kızartmış. Maydanozla falan süslemiş. Üstüne de limon sıkmış, sofraya koydu.

- Bunu oğlum yiyecek, dedi. Fazla bulamadım. Bugün nedense beyin kıtlığı çıktı. Siz şu yemeklerden yiyin.

Babamla kardeşlerim baktılar, ben de koca beyni tek başıma yedim. Nasıl yedim, hiç sormayın. Çiğneyip yuttukça gözlerimden yaşlar aktı.

- Aferin oğlum, ha az kaldı...

Tarihten iyi not alacağım diye katlandım buna. Yemekten sonra midem bulandı, doğru dürüst ders çalışamadım. Gece de bir sürü rüya gördüm. Arkadaşım Fahri Avcı ile biryerlere çıkıyoruz, biryerlerden yuvarlanıyoruz. Atlı kovboylardan kaçıyoruz... Kötü bir gece geçirdim sizin anlayacağınız. Sabah da hiçbir şey yiyemedim. Bir bardak çay içip gittim okula.

Baktım hep sınıf arkadaşlarım da benim gibi rahatsız. Kimi sarmış, kimisi heyecandan mı nedir, titrer. Kiminin dudağı kurumuş.

Öyle girdik tarih yazılısına.

Öğretmen soruları yazdırdı.

- Hadi bakalım yanıtlayın, dedi. Hepinize başarılar dilerim.

Şöyle bir çevreme baktım, herkesin yüzü donuk. Herkes düşünüyor. Kalemler işlemiyor. Fahri Avcı da başını eğmiş, neredeyse ağlayacak.

Arkadan bir fısıltı duydum.

- Yaktın bizi Fahri Avcı, alacağın olsun...

Meğer dün akşam bütün sınıf beyin yemiş.

Onun için beyin kıtlığı olmuş kasaplarda.

YAZAR

Günümüz yazarlarından, doğ. 1926 Ömerler köyü / Polatlı. 1943'de Çifteler Köy Enstitüsü'nü, 1946 yılında da Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nü bitirdi. Ortaokullarda, ilk öğretmen okullarında müzik öğretmenliği yaptı. Doğan Kardeş, T.R.T. 1970, "Arkın Çocuk Edebiyatı Yarışması" gibi yarışmalarda başarı ödülleri kazandı. Ayrıca oyun dalında da başarı ödülleri almış yazarımızın, yapıtlarından bazıları; Sarı Traktör, Yarbükü, Ortakçılar, Toprağa Basınca, Define, Yoz Duvar, Susuzluk, Bozkırda Geçen Günler, sayılabilir.

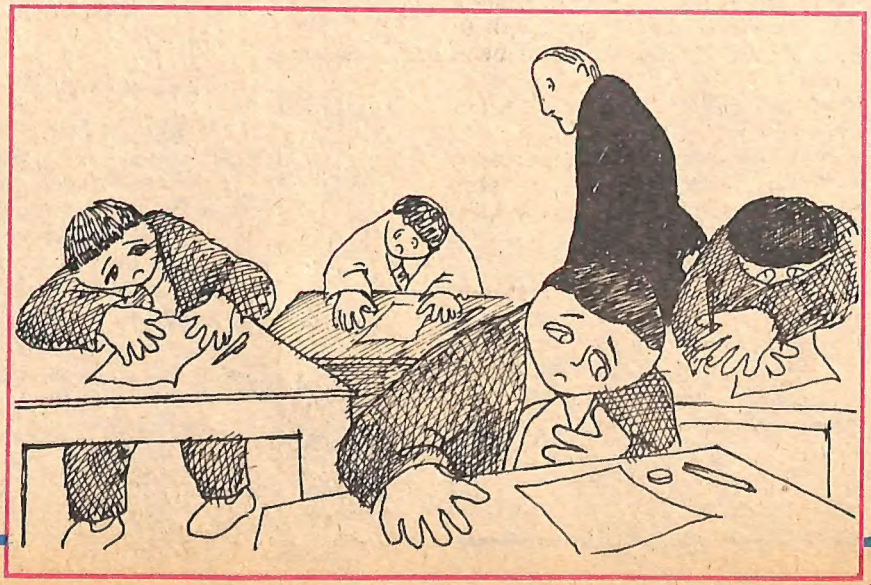

GÜLMECE SAYFASI

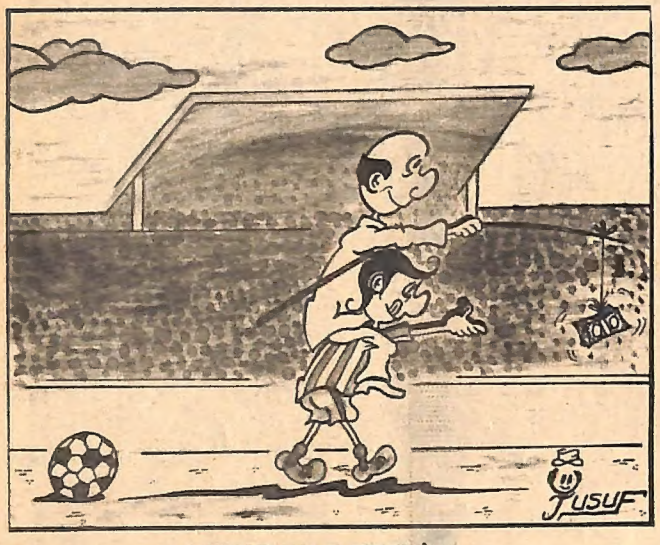

YUSUF YILDIZTEKİN

ANNENİN YANINDA YATMA

Babası, oğluna çıkışıyordu.
— Koca çocuk olmana rağmen hâlâ annenin yanında yatıyorsun.
Çocuk:
— Peki babacağım sen benden daha büyüksün niye annemin yanında yatıyorsun?

TANSEL YALÇINKAYA

LEVENT GÜNER

MEMLEKET HASRETİ

Avrupa üniversitelerinden birinde bursta okuyan zenci öğrencilerden birinin, arkadaşını yediği duyulunca herkes dehşete düşer. Rektör arkadaşını yiyen zenci öğrenciyi çağırıp sorar:

— Burda size verilen yemekler az mı geliyor?

— Yooo, çok bile... Hepsini yiyemiyorum.

— Verilen yemekleri mi beğenmiyorsunuz?

— Hayır, çok beğeniyorum.

— Size verilen burs mu az geliyor da canınızın istediğini alıp yiyemiyorsunuz?

— Yoo, burs da yetiyor.

— Öyleyse neden arkadaşınızı yediniz?

Zenci öğrenci soğukkanlılıkla,

— Memleket yemeğini özlemiştim de der...

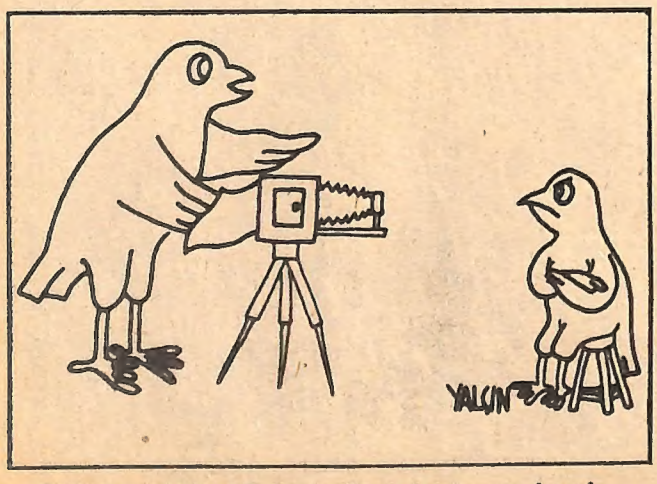

— Gülümse evladım! Bak, şimdi içinden insan çıkacak.

TUZLU PORTAKAL

Adamın biri parkta oturmuş, cantasından çıkardığı portakalları güzelce soyuyor, sonra tuza batırıp çöp kutusuina atıyordu. Yanında oturan bir başka adam uzun uzun bu hali seyrettikten sonra

—"Afedersiniz ama," dedi. "Bu güzel portakalları neden tuzlayıp çöpe atıyorsunuz?"

Beriki güldü:

—"Efendim bendenizin, tuzlu portakalla arası pek iyi değildir de..."

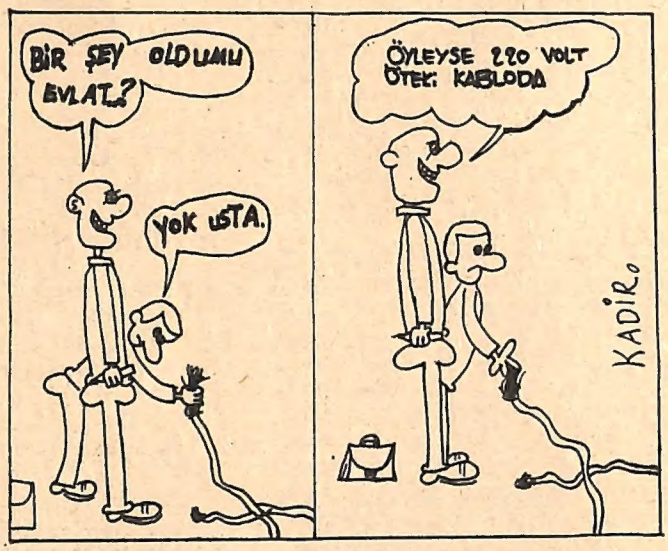

HIRSIZLAR

Hazır kuvvet ekibine mensup bir polis birden bir davetle karşılaştı.

—"Alo, hazır kuvvet mi? Çabuk gelin, arabamdan arıyorum sizi... Ah haydutlar!.."

—"Ne oldu,

—"Soyuldum. Arabamı çaldılar,. Bütün arabayı değil, kısmını. Kilometre saatini, pedalları, vites kolunu götürdüler..."

—"Hemen geliyoruz. Neresi mevkiiniz?"

—"Bir dakika... Söyliyeyim."

Polis birkaç saniye bekledi. Sonra tekrar şu ses iştildi:

—Hayır gelmenize lüzum kalmadı, meğer bern arabanın arka koltuğunda oturuyormuşum.

HALİT KIVANÇ SİZLERLE

EZOP'TAN MASALLAR

BAYILIRIM bu Ezop'a... "Aisopos" ya da "Ezop" diye bilinir. Sizlere 6-7 ay kadar önce de söz etmiştim ondan... Yaşamı ayrıntısıyla pek bilinmez Ezop'un... Fakat öğüt veren masallarıyla günümüze kadar ulaşmıştır. Milattan altıyüz yıl önce yaşadığı biliniyor. Bir de, bugün Eskişehir kentimizin bulunduğu yerlerde doğmuş olduğu... Yaşamı boyunca herkese ibret verecek masallar anlatmış Ezop... Onbeş yıl önce sevgili arkadaşım, değerli yazar Tarık Dursun K., bu masalları zarif bir kitapta toplamıştı. İşte geçende kitaplığımı karıştırırken, yine elime geçti "Ezop Masalları"... Zaten zaman zaman okumaktan, çocukluk heyecanı duyduğum kitaplardandır bu...

Ezop ya da Aisopos, masallarını boş yere anlatmış değildir. Yüzyıllar boyu yazarlar, çevirmenler de Ezop masallarını boş yere kendi kuşaklarına iletmiş değildir. Sırf kâğıt dolsun diye yazılmamıştır bu masallar... Ezop bir şeyler söylemiştir. Hem de önemli şeyler söylemiştir. Anlattıklarıyla insanlara bir düşünme yönü vermek istemiş, onları toplumun bazı olaylarına çekmeye çalışmıştır. Bu nedenle Ezop masallarını bir kez okuyup bırakmak olmaz. Okuduktan sonra bir süre düşünmeli, "Ezop bu masalında ne demek istemiş? Bize ne öğüt vermiş?" demeli, hatta gerekirse bir kez daha okumalıdır.

Ezop anlatacaklarını daha iyi ifade için hayvanları seçmiştir. Hayvanların kişiliğinde aslında etrafındaki insanları, toplumdaki olup bitenleri dile getirmiştir. Örneğin bir masalında iki kurbağanın başından geçenleri anlatmışsa, gerçekte o iki kurbağa toplumdaki iki değişik insandır.

Ezop ya da Aisopos, anlatımda da ustadır. Öyle ders verir gibi söylemez söyleyeceğini... Dinleyenin, okuyanın bulmasını ister. Ustalığının bir yanı da, hayvanların dünyasına insanı çekmektir... Okurken ya da dinlerken, o hayvanların gerçekten konuştuğunu sanır, gerçekten o işleri yaptığına inanırsınız. Sonra sizi kendi kendinizle baş başa bırakır ve düşündürmeye başlar. Masalının vermek istediği dersle yavaş yavaş etkiler. Haydi bakalım, güçlü düşünürü bu kadar anmak yeter. Onu nasıl tatlı mı tatlı masallarıyla analım. Ve vermek istediği dersleri alalım.

AVCILAR ormanda geyiği kovalamaya başlamışlar. Biçare geyik avcılardan kurtulmak için yanındaki bağa dalmış, asmalardan birinin altına saklanmış, Avcılar sağa bakmış, sola bakmış, geyiği bulamamışlar. Geyik az sonra çıkmış saklandığı asmanın altından... Birden gözüne asmanın taze yeşil yaprakları ilişmiş, başlamış hatır hutur yemeye... O zevkle öyle kendinden geçmiş ki... Tekrar dönen avcılar haşırtıyı duymuş, yeniden aramaya başlamış ve geyiği görmüşler. İçlerinden biri okunu çıkarmış, yayını germiş, nişan aldığı gibi... Vurmuş geyiği.. Geyik yaralı yatarken, bir yandan da asmaya seslenmiş:

-Affet asma kardeş. Sana sığınıp kurtulmuştum. Sen beni sakladın, iyilik ettin bana... Ama ben bu iyilik karşılığında kötülük yapıp senin yeşil filizlerini yemeye kalkıştım. İşte sonunda da cezamı buldum.

AYININ biri çok övünürmüş... Dermiş ki: "Ben insanların yakınıyım. İnsanların dostuyum.. Ben onların ölülerini yiyor muyum sırtlanlar gibi..."

Bunu duyan kurnaz tilki dayanamamış, lafı gediğine koymuş: "Keşke sen de ölülerini yesen de... Dirilerini parça parça etmesen..."

AT ile eşek sırtlarında yük, gidiyorlarmış. Bir ara eşek, ata yalvarmış:

- Ne olursun, şu benim sırtımdaki yükten birazını alsana!. Çok ağır geldi. İnan bana, düşüp öleceğim.

At hiç oralı olmamış... Fakat az sonra eşek gerçekten yolun ortasında yıkılmış ölmüş... Sahibi eşeğin üstündeki yükü indirmiş, tamamını ata yüklemiş. Sırtında onca ağır yükle güçlükle yürümeye çalışan at, birden yandan kendi kendine söylenirmiş:

-Ah akılsız kafam ah!.. Keşke eşeğe daha önce yardım etseydim. Onun sırtındaki yükün birazını alsaydım... Hem o ölmez, hem de ben bu kadar yük yüklenmezdim."

ASLAN yaşlanmış, artık çıkıp istediği hayvanın peşinden koşamaz, onları yakalayıp yiyemez olmuş. O zaman bir çare düşünmüş, her yana "aslan hasta" diye haber saldırmış. Hastalık hilesiyle, gelen hayvanları yemeye başlamış. Bir gün tilki de duymuş aslanın hastalandığını... Biliyor aslanın bir pençede herkesi yediğini... İyi hoş ama, ormanların kralı aslan.. Gitmese olmaz... Eh bir "geçmiş olsun" demek için o da uğramış. Aslan tilkiyi görünce, "Oh bir av daha çıktı, şimdi ne tatlı yerim" diye düşünerek tilkiye sahte güleryüz göstermiş:

- Gel tilki kardeş, demiş, gel içeri de yakından gör halimi... Çok fena hastayım.

-İsterdim ama, diye karşılık vermiş tilki... İsterdim ama, Bakıyorum ki, bütün ayak izleri hep içeri doğru... Dışarıya çıkanı yok. Hoş gör.. Gelemeyeceğim...

KELOĞLAN BİR DESTAN

İş içinde iş, düş gücünde düş beğenirken... Ben, bir ağacın tepesinde az gitmedim, uz gitmedim, dere tepe söz bile etmedim. Etliye, sütlüye kaşık daldırmamışken, karşıma dikildi zebani bir dev. Bir dev ki her yanı zil çalıyor. Her yanı top, tüfek, tabanca, omuzları silme dolu fişeklik.

Peki ne yapsın Keloğlan? Keloğlan silah taşımaz!.. Başka türlü de Keloğlan olunmaz ki zaten. İşin büyüsü de burada! Hay Allah ne kadar çetin bir işmiş Keloğlan olmak meğer!.. Ne ise uzatmayalım, işimize bakalım.

Büyümesi duran o güzelim ağacın tepesinde, dev kıvrım kıvrım duruyor ya bir dudağı gökte, bir dudağı yerde. Daha beteri de, burnunun ucunda bir silah, roket atar. Birer bazuka kulaklarının üstünde ve ağzındaki tüm dişleri ve gövdesindeki tüm hücreler mermi üreten birer silah fabrikası. Kuyruğu silme barut dolu tanksavar batarya ve dili Hiroşima'ya atom bırakan bir yarasa...

Hay allah... Nereden çattım ben bu kalın kafalı kalasa! Herkes düğün dernek, giderken aya, uzay otobüsleriyle, ben düştüm yayan yapıldak kel kafa ile bir çöle. Üstelik, silahsız, matarasız, uyku tulumsuz, haritasız ve pusulasız.

Çöl mü dersin, yoksa yedi kat yerin dibi mi dersin, ben de kestiremedim gitti.

Sırtımda delik boş heybe, kalmadı içinde azık-mazık. Devin elinde, bilemedim kimlerden kalmış bir mızrak, bir balta, bir paslı kazık. Kazığın gireceği yeri, kendi gövdenden kendin seç... Bir sırat köprüsü ki, gözün kesiyorsa, koçun üzerine binmeden fırtına gibi geç!..

Şaştım kaldım bir süre. Bu adam mı? Yoksa dev mi? Anlayamadım da kendime bir soru hazırladım:

— Bu karanlık işler zebanisi, ne iş yapar burada. Elindeki paslı anahtar, hangi kilidi açar? diye düşüneyattım biraz.

Dev oralı, buralı değil:

— Teknen nereden su alıyor, Keloğlan? diyerek, çıkardı kafasının içindeki tüm silahları; hacıyatmazları, fırıldakları, şahları, şahbazları da:

— .....

— Anlaşılan teknen su almıyor, kafandaki saksı sulandı senin ey sıska Keloğlan... demesin mi karanlık yılan zebanisi... Nasıl doldurulmuş, nasıl sığdırılmış bu devin kafasının içine bunca silah, pala, boğma teli filan da falan... Dahası da idam mangalarıyla ve saksağanıyla, timsahıyla donanmış bir kafa! Cehenneme bilet kesen bilmem nereye şenlik, bu kazıklı şişko dev, yaklaştı yanıma:

— Dön geldiğin yere hemen. Yoksa kel kafanı kul kafası yapar da veririm eline ha... Demesin mi çamyarması, fino aslan...

Baktım olacak gibi değil, bu gidiş gidiş değil.

— Dur... dur karakanlı, karanlık işler ayvazı kalın kafalı dev azman... bir dakka... dedim mi demedim mi, bilemedim hiçbir zaman. Kanım dondu, söndü kandilimin fitili. Buzlandı ayağım elim. Bozuldu kafamdaki terazinin çekeri!..

Aldı sözü ağzımdan, kör kuyularda, susuz çöllerde, çiçeksiz baharsız ülkelerde büyütülmüş zebani iskeleti. Bakın bana neler neler söyledi:

Senin kafanın terazisi bozulmuş
Bana dert mi, hayy bücür Keloğlan
Dünyayı yutmuş bir defa, yutan!
Var git işine, gücüne, köyüne dön
Var git ananın dizinin dibine
Yoksa dünya sana olacak bir zindan!
Dünyada kalmadı bozulmadık terazi
Hay Keloğlan... dikkafa oğlan
Bir sen mi kaldın terazisi bozulan
Ne kadar terazi ustası varsa iyi bil
Hepsi korktu, sindi, dön geri etti.
Tartamadı hiçbirisi hakkı, hukuku
Acırım sana da hayy sıska Keloğlan.
Kaçan kaçtı, terazi ustalarından
Kaçamayanlar... vay aman... vay aman
Birkaç binini bağladık ayağlı direğe
Sultan eleğe çevirdi birkaç binini
Söz anlamayan terazi ustalarına
Her gün lâzımlık temizlettirdi
Birkaçını zindana tıktı da sultan.
Birkaçı heykel oldu şurada, burada
Çıkarıldı sözlüklerden terazi harfleri
Şimdi bir sen mi kaldın kelkafa oğlan
Terazi sözüyle dolaşan ortalıkta.
Terazi merazi sözünü unut, bu birincisi
Tœol da buralardan, görünme gözüme
Yoksa şimdi balon gibi şişiririm seni
Ulan dalbacak, sıska kaçak... Keloğlan...

Tam sırasıydı... Elektriksiz, düğmesiz, antensiz televizyona uzanırken elim, bir de ne göreyim. Samanlı kâğıtlara yazılar yazan, şiirler düşü-

ren bir Keloğlan, bir sıska bücür kaçak oğlan. Yani ben. Bana ilk şiir dersini veren ustam yanımda. Elimde kalem, ötekinde kâğıt, üstünde bir şiir adı:

TERAZİ USTALARINI SEVELİM

Amanın aman... sen misin bunu yazan. Ne kadar atlı mızrak, ne kadar salkım saçak hapishane kaçağı varsa, düştüler ardıma. Ben kaçtım, onlar kovaladı, onlar kovaladı ben kaçtım.

Bana ilk şiir dersini veren ustamın öğütü bu. Keloğlanlar iyice koşmalı, sözcüğü iyi seçmeli, şiiri kısa yazmalı. Bense o sırada ne şiir yazdım, ne de sözcüğü seçtim, durmadan koştum... Koştum sonunda yoruldum durdum. Sultan Suluhan'ın karşısında buldum kendimi. Bakın Sultan neler neler söyledi burada:

Terazi dediğin benim
ellerim
Kafdağı'na giden yollar
buradan geçer
Tutmuş köşebaşlarını kurtlarım,
köpeklerim
Kâr etmez bana ne söz,
ne de terazi
İpleri ben çekerim, yine ben
çekerim...

Hayy Keloğlan... avanakoğlan
Ben Danasulu iken, oldum
Sultan
Sen bıkmadın Keloğlan olmaktan
Gel uzlaşalım direnmen
faydasız
Şiir yazmakla karın doymaz
bunu bil
Nereye gidersen git, sultan
benim
Bana uşak gerek... sana
Sultan Suluhan.

Hayy Keloğlan... curcunaoğlan
Terazi sözünü duymak
istemiyorum
Şiirden, güldalından, çiçek
tohumundan
Kafdağı'ndaki kızlardan
söz etme bana
Gel kapımda nöbet tut,
silahlan
Zaman uymazsa sana, sen
uy zamana
Yoksa, seni de yutacak bu
dev yılan!..

Sultan tamamlayınca sözünü ve tek telli, kırık plaklı sazını; şaklattı gümüş kabzalı namlusuz tabancasını televizyon camında.

Kararıp sönerken televizyonun camı, kocaman bir yazı göründü üstünde:

Terazi ustalarını sevelim
Gül dalını, çiçek tohumunu
Buğday başağını ve şiiri
sevelim.

Sultan ifrit kesildi bir anda buna. Şrak... şark... şark... televizyon kanallarını kurcaladıkça aynı yazı göründü camda. Ne yaptıysa değiştiremedi camdaki bu yazıyı. Sonunda anladı yaptığım oyunu.

Bir elim televizyon camının ardında duruyordu. Hem yazıyı orada tutuyor, hem kanal değiştirilmesini önlüyordum. Bunu sezince Sultan, nasıl kızdı, nasıl yumruklar indirdi televizyon masasının üzerine. Kırdı tuz buz etti masayı. Bununla da yetinmedi, hiçbir masa bırakmadı ülkede...

Hafta yedi gün, gece dokuz gün çalıştı dülgerler, dülger çırakları, doğramacılar, hızarcılar, hızarcı çırakları, ormancılar, orman bakım memurları... filan da falan... masa üretmek için. Ülkenin tüm ormanları yığıldı fabrika önlerine. Ve tüm fabrikalar, hatta gazoz fabrikaları bile, masa üretimine geçti.

Bir de ne göreyim, babam kan ter içinde, anam, dedem, kardeşlerim kan ter içinde masa yaparlar, soluk soluğa, gece gündüz. Sultan masaları tuz buz ettikçe, yumruklarıyla kırdıkça, onlar daha çok masa üretim yarışında. Bu yetmezmiş gibi:

Ah Keloğlan... vah vah
Keloğlan
Bu işi sensin başımıza
çıkaran
Bırak dik kafalığı gel
buraya
Bak masa istiyor bizden
Sultan
Yaşasın... yaşasın Sultan
Suluhan.

Ah Keloğlan... keleşoğlan
Ne çektiysek senin yüzünden
oldu
Denizi taşıdık güverteye
Kırılan masaları yeniden
yaptık
Sultan boza pişirdi
ensemizde
Ne olduysa senin yüzünden..
tüysüz oğlan.

Bırak inadı da gel
aramıza katıl
Bak nasıl çalışıyor, baban,
anan, atan
Sultanı kızdırma ne
olursun
Bırak terazi ustalarını
sevmeyi
Dön köyüne, işte sana bir
Sultan
Zaman seni anlamazsa, sen
anla zamanı.
Ah Keloğlan... yaramazoğlan...

Demesinler mi, babam, dedem, anam, kardeşlerim. Bu yetmezmiş gibi, ben televizyon camında: "Terazi Ustalarını Sevelim" yazısını yazdıkça, onlar silmeye başladılar arkamdan. Hele hele bazıları silmekle yetinmeyip, başka başka şeyler de yazmaya başladı. Sözgelimi:

Güldalı, çiçek tohumu da
Şiirler de sevilir korkudan
Terazi ustalarına ölüm
Yaşasın Sultan Suluhan...

Bu yazıları yazma işini de benim küçük kardeşim üstlenmesin mi... Uyusun da Büyüsün Tosunum Kursu'nu aferinle tamamlamış en küçük kardeşimin bu durumuna güler misin, ağlar mısın... yoksa kel kafanı yumruklar mısın... Üstelik dahası da:

Hayy Keloğlan, korkakoğlan
Yiğitsen çek silahını çık
ortaya
Görelim kim civan, kim
kahraman
Demesin mi kardeşim...
Hey canım... ben durur muyum
o zaman:
Yiğit olan korkar elbet
Korkar haktan, hukuktan
Sever şiiri Kafdağı'nın
ardında olsa da
Güldalını ve çiçek tohumunu

Hey canım... yiğit olan sayar
bunları!
İşin büyüsü burada! Keloğlan'lık
burada!

Şaştım kaldım ben bu işe. Kim yorumlar acep, kim bakar benim kafamdaki bu düşe. Orasını bilemem.

Fabrikalarda anam, babam, dedem, kardeşlerim masa üretimini yetiştiremezken, küçük kardeşimin sokak sokak sattığı vatan-millet-sakarya kasetleri arasından ben de yetiştiremedim hemen yanımdaki televizyon düğmesine elimi!

Baktım olacak değil gibi... sözün ve düşün dizgini yok!.. Uçsuz, bucaksız bir deniz gibi kafamın içi. Yanımda duran televizyon camındaki kardeşime, otuz yılda yetiştiremezken sesimi: Üç saniyede atladım düşümün atlıkarıncasına. Sultan Suluhan'ın büyüsü bozuldu!.. Nasıl oldu, ben de bilmiyorum: Çıktım gökyüzüne. Dizgin vurdum havaya giden mermilerden birine, sıçrayıp bindim. Mahmuzladım bulutlardan içeri.

Duracak gün değil. Yolcu yolunda, demir tavında gerek. Çıkalım yola, bilelim işimizi.

Turistik yönleriyle

BAŞTAN BAŞA TÜRKİYE

ULVİ OKAR

Gümüşhane

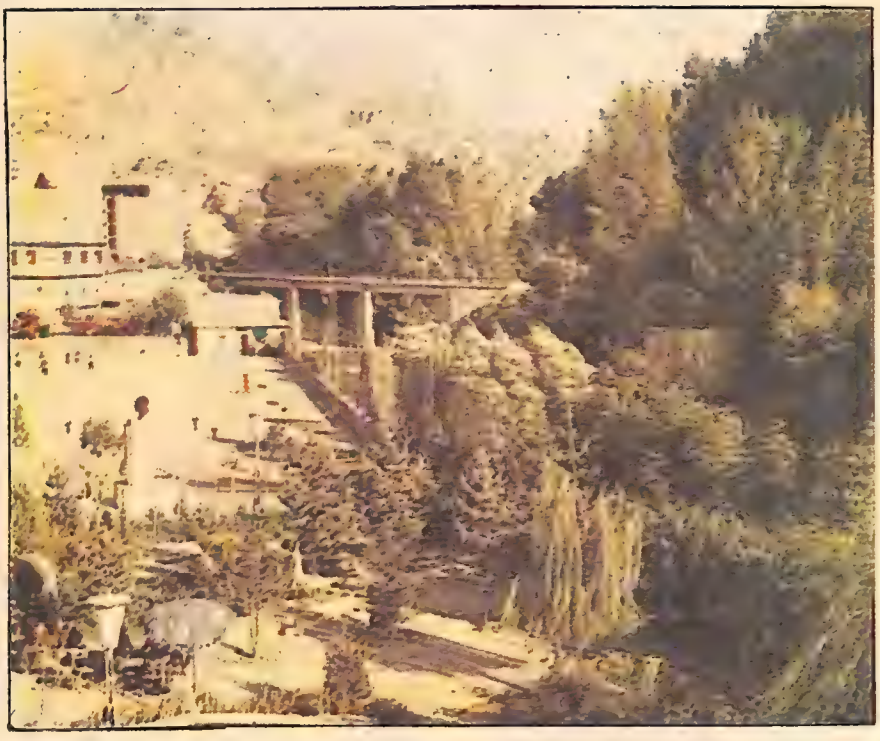

KİMLİK KARTI

Yüzölçümü No. : 29
İl'in toplam nüfusu: 286.922 (1975 sayımı)
İlçeleri: Bayburt-Kelkit-Şiran-Torul
Denizden yüksekliği: Ortalama 1225 metre
Komşu illeri: Kuzeyde Trabzon, doğuda Erzurum, güneyde Erzincan, batıda Giresun.
Kurtuluş Günü: 15 Şubat

YÖREDE yeterli arkeolojik araştırmalar yapılmadığı için kentin tarihinin hangi döneme kadar uzandığı kesinlikle belli değildir. Ne var ki, İ.Ö 6. yüzyılda Persler'in buralarda yaşadığı bilinmektedir. Bazı söylentilere göre, bu tarihin İ.Ö 3000 yıllarına kadar uzaması gerekmektedir. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türkler Anadolu'ya egemen olmaya başladıktan sonra, Selçuklulardan Tuğrul'un, eski adı Paipert olan, bugünkü Bayburt'u ele geçirdiği bilinmektedir. Bu ele geçirilişten sonra Bayburt gittikçe gelişmeye başlamış ve özellikle gümüş madenleri işletilmiştir. Tarihî bilgilere göre, o dönemler Bayburt ve çevresi Anadolu'nun gümüş ili olarak ün salmıştır. İşte bu gümüş madenleri kentin adının Gümüşhane olmasına neden olmuştur.

Kent oldukça sarp dağların arasına gömülmüş bir vadinin iki yamacına kurulmuştur ve kilometrelerce bu vadide uzar gider. Bu nedenle Gümüşhane toplu bir kent değil de bağlık bahçelik bir sayfiye bölgesi görünümündedir. Gümüşhane'nin en büyük ilçesi Bayburt, il merkezinden çok kalabalıktır. Eski Gümüşhane, bugün Süleymaniye Mahallesi adıyla anılan bölgede kuruluydu. Tarihî kalıntılar da Bayburtadır.

Kentin en önemli tarihî kalıntısı olan Bayburt Kalesi, gerçekten görülmeye değecek kadar güzeldir. İyi korunmuş ve günümüze kadar oldukça sağlam kalabilmiştir. Kaleyi Romalılar yaptırmış, Bizans İmparatoru Justinyanus tamir ettirmiştir. Aradan geçen sürede kale iyice harab olduğu için, Anadolu Selçukluları döneminde, Erzurum Meliki Muğisittin Tuğrul Bey, Lüllü adında bir mimara kaleyi yeniden yapar gibi onartmıştır. Bu husus kalenin kitabesinde kayıtlıdır. Kalenin çevresi iki kilometreden fazladır. Surlar iki katlı olup araları 200metredir. Kalenin her köşesinde burçlar bulunur. Bu burçların yüksellikleri 12 metre, biçimleri de yarıdan kesilmiş bir silindiri andırır. Kalenin Çoruh Nehri'ne bağlantılı yolları olduğu ortaya çıkarılmıştır.Bu yollara (Suluk) adı verilir. Osmanlı padişahlarından Kanunî Sultan Süleyman dönemine kadar kent halkının bu kale içinde oturduğu bilinmektedir. Ne var ki, aradan geçen uzun sürede halk dışarı taşınmış ve surlar içindeki evler ile muhafız sarayı yıkılıp gitmiştir. Torul ilçesinde de böyle bir kale kalıntısı vardır, ama çok harap durumdadır. Cenevizliler döneminde yapıldığı sanılır. Gümüşhane'deki en eski ve en önemli cami, Cemi-i Kebir'dir. Eski Gümüşhanenin bulunduğu Süleymaniye semtindedir. Padişah Kanuni Sultan Süleyman Bağdat seferine çık-

tığı sırada burada bir cami yapılmasını emretmiş ve cami de o sıralarda yapılmıştır. Bayburt yakınlarındaki Pulur köyünde bulunan Satala (Lador) kalıntıları bölgenin en önemli yapıtlarıdır. Tarihsel değerleri olan bu yapıtlar arasında, tiyatro ve askeri tesislerin kalıntıları bulu maktadır. Kentin 26 kilometre kuze nde Torul ilçesinde bulunan Ardasa Kalesi de tarihî önem taşır ama, birkaç duvarından başka ayakta kalmış yeri yoktur. Ortaçağ'da yapıldığı sanılan bu kalenin Osmanlı döneminde onarıldığı bilinmektedir. Eski dönemin kervan yollarından biri üzerinde olan Keçi Kalesi adıyla anılan kale de Bayburt yolu üzerindeki Kale köyündedir.

Türk Edebiyatında ünlü bir halk ozanı vardır: Bayburtlu Zihni. 1800-1859 yılları arasında yaşamış olan ozanın bir divanı ve "Sergüzeştname-i Zihni" adlı uzun mesnevisi basılmıştır. Bu ünlü ozanın Bayburt'ta bir anıtı bulunur. Görülmeye değer.

Av meraklıları Gümüşhane ve çevresinde aradıklarını bol miktarda bulabilirler. Özellikle Kelkit Vadisi av hayvanları bakımından çok bereketlidir. Kelkit Vadisi'nin yamaçları her tür av hayvanı yanında sürek avı yapmak isteyenlerin sık gittikleri bir yerdir. Bilirsiniz sürek avı deyimi daha çok domuz, kurt gibi yaban ve tehlikeli hayvanlan için kullanılır. Çok sayıda av köpeklerinin de yardımıyla yaban domuzlarını bulur ve peşini süre süre bir yerde kıstırır öldürürler. Bu çok zararlı hayvanın öldürülmesi bölgedeki tarımı iyi yönden etkilediği gibi, av meraklılarını da çok zor bir av türünü gerçekleştirdikleri için sevince boğar.

Doğa güzelliklerinden bir diğeri de, Torul Çağlayanı'dır. Harşit Çayı üzerinde oluşan bu çavlanlar o kadar güzel bir manzara oluştururlar ki, bölgede oturanlar ve gezmek için Gümüşhane çevresine gelenler mutlak surette buralara giderler.

Gümüşhane'in en önemli şeyi elma ve armutudur.

Gümüşhane'nin tarihi çok eskilere, Cenevizlilere dayanır...

fkm ~ TEST

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ

- Eğer 4. ya da 5. sınıfta iseniz,
- Okul derslerini testle güçlendirmek ve
- **Kolej Sınavlarına Katılmak** istiyorsanız

ÖNCE *ÜCRETSİZ* ÖRNEK KİTABIMIZI İSTEYİN, SONRA DA ABONENİZİ YAPTIRIN.

Adresimiz: Halaskârgazi Cad. No: 272/3 ŞİŞLİ

Tel: 46 81 10
46 81 12

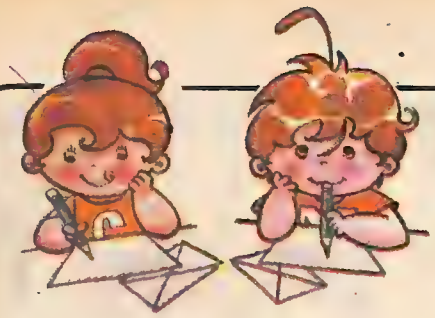

TEST

GENEL KÜLTÜR

1. Bir gemi direğine, bir yelkene ya da başka bir parçaya bağlı bulunan halat ve makara gibi manevra araçları?
a) Uskur
b) Donanım
c) Pruva
d) Yeke

2. Birinin kendinden önceki yakınlarında bulunan bir halin, onda da gözükmesi soyaçekim?
a) Kalıt
b) Kalık
c) Kalım
d) Kalıtım

3. Kara batmamak için ayağa takılan, bir çeşit örgülü ayaklık?
a) Leken
b) Postal
c) Çizme
d) Sandal

4. Benzerleri arasında güç ve önem bakımından önden gelen?
a) Değerli
b) Başarılı
c) Başat
d) İlk

5. Kabuğu ayıklanmış pirinç?
a) Yulaf
b) Darı
c) Çavdar
d) Çeltik

6. Saz, kamış, ince dal gibi esnek şeylerden yapılmış, türlü biçimlerde örme kap?
a) Tas
b) Kazan
c) Tencere
d) Sepet

7. Bir toplumda, belli konularda tutula gelen yollara verilen ad?
a) Yasa
b) Tüze
c) Töre
d) Kural

8. Bir çemberin merkezinden geçerek, iki noktasını, birleştiren doğru?
a) Çevre
b) Düzlem
c) Çap
d) Yarıçap

9. Yürürlükten çıkarılmış. Hükümsüz?
a) Eskil
b) Çıkımlı
c) Antika
d) Geçersiz

10. Omurgayı oluşturan kemiklerin ortak adı?
a) Omur
b) Oyluk
c) Kaburga
d) İskelet

ARMAĞANLI SORULAR

Sevgili çocuklar, 39. sayımızdaki "Armağanlı Soruların" doğru yanıtları: 1. Galata 2. Aprin Ç. Tiğin olacaktı. Doğru yanıtları veren okurlarımız arasında yaptığımız çekilişte, kazanan okurlarımıza birer kitap armağan olarak gönderdik.

1. Mehmet Akel (Bursa), 2. Ali Toros (Zonguldak), 3. Fethiye Gümüş (Ankara), 4. Nazife Fidan (Elâzığ), 5. Coşkun Erge (Ereğli), 6. Hümeyra Son (İstanbul), 7. Aziz Musaoğlu (İzmir), 8. Yücel Sarı (Adıyaman), 9. Mahmut Ankı (Giresun), 10. Suna Erkuloğlu (Tokat).

1. Horasan'dan gelip Anadolu'ya yerleşen ve ilk kez yazılı olarak, Türkçe kitabı yazan, büyük ozanımız Ahmet Fakih'in yapıtının adını biliyor musunuz?

2. Karaman kentine adını veren ve Türk dili üzerine ilk yazılı buyruğu çıkarıp, Türkçemizin yaygınlaşmasında emeği geçen devlet adamının adı? Ve ondan sonra Anadolu'da Türkçe yazan üç ünlü ozanımızın adını yazar mısınız?

BEN KİMİM?

Adapazarı'nda doğdum. Bursa Lisesi'ni bitirdim. Bir ara İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde okudum. Babamın isteğiyle İsviçre'ye gittim. (1931) Lozan'da onbeş gün kalıp Fransa'ya "Grenoble"e geçtim. 1935'de yurda döndüm. Kısa bir süre Türkçe öğretmenliği, daha sonra da başarısız bir ticaret deneyim oldu. Yaşamımı babamdan kalan parayla, Burgaz Adası'nda geçirdim. Ölümümden sonra bu köşk 1964 yılında müze biçimine dönüştürüldü. Türk edebiyatının seçkin yazarları arasında yer alırım. Öykülerimle ün yapmışımdır. En önemli yapıtlarım: "Alemdağ"daVar Bir Yılan", "Az Şekerli", "Tünel'deki Çocuk"tur.

BEN NEYİM?

Selvigiller familyasından bir ağaç ve meyvesi. Yapraklarını dökmez. Ilık ve soğuk iklimlerde yetişir. Birçok çeşiti vardır. Adi olanı eczacılıkta, katran cinsi olanı, deri hastalıklarının tedavisinde kullanılır. Virjinya cinsinin kerestesinden kurşun kalem yapılır. Bizde saz, bağlama, cura gibi müzik âletlerinin kolu bu ağaçtan yapılır. Adını anımsadınız mı?

3 YANLIŞ

DON KİŞOT bir Fransız yazarıdır. Eserindeki kahramanın adı Cervantes olan bir yapıtıyla ünlüdür. Kahraman Cervantes iyi niyetli, çağının aksaklıklarına karşı duran bu kahraman, gerçek bir idealisttir. Günümüzde Don Kişot sözcüğü, zamansız, ölçüsüz çıkışlar yapan gözü pek insanlar için kullanılır. Don Kişot'un diğer bir önemli yapıtı da: "Savaş" ve "Barış" adlı iki ciltlik romanıdır.

BEN NERESİYİM?

ABD'nin ve dünyanın en büyük şehri. Nüfusu 7.781.984, çevresiyle birlikte ise 16 milyonu bulur. Hudson Nehri'nin ağzındaki geniş körfezde kurulmuştur. Dünyanın en önemli limanıdır. Birbirine birçok köprü ve tünellerle bağlanan: Manhattan, Bronx, Queens, Brooklyh ve Richmond adlı beş kentin birleşmesinden olmuştur. İlk gökdeleni 1902'de ilk metrosu 1904'de yapılmıştır. Dünyanın en yüksek binası "Empire State Building bu kentin en önemli özelliğidir. Adını anımsadınız mı?

HANGİSİ DOĞRU

1. Üzerini baskı yapılan, ince sentetik bir kumaş?
a) Pazen
b) Basma
c) Emprime
d) Bez

2.Gemin uçlarına bağlanan hayvanı yönetmeye yarayan kayış?
a) Kamçı
b) Dizgin
c) Üzengi
d) Kaşağı

3. Derelerde yaşayan, kan emerek yaşayan bir canlı türü?
a) Sosantiros
b) Kurbağa
c) Sülük
d) Alabalık

4. Aşağıdaki meyvelerden hangisi ağaçta büyümez?
a) Kayısı
b) Çilek
c) Şeftali
d) Kiraz

5. Derelerde yaşayan bir balık türüdür. Denizlerde yaşamaz. Bu tatlı su balığının adını biliyor musunuz?
a) Kefal
b) Lüfer
c) Sazan
d) Palamut

6. Balıkların nesillerini tükettiği için. yasak edilen bir balık avlama metodu?
a) Tirol
b) Çapari
c) Paragadi
c) Sırtı

7. Büyük kayıklara verilen ad?
a) Sandal
b) Mavna
c) Küpeşte
c) Şilep

8. Denizden karaya doğru esen rüzgâra verilen ad?
a) İmbat
b) Poyraz
c) Lodos
d) Karayel

GEÇEN SAYININ YANITLARI

GENEL KÜLTÜR: 1)C, 2) C, 3) C, 4) B; 5) el, 6) c, 7) d, 8) c, 9) d, 10) c. BEN KİMİM?: İnönü. BEN NEYİM? Hokka, BEN NERESİYİM?: Manavgat. HANGİSİ DOĞRU?: !) c, 2) c, 3) c, 4) b, 5) d, 6) c, 7) e. 3 YANLIŞ: 1) Yapraklarım zehirlidir, 2) Anayurdum Amerika'dır, 3) Yapraklarımdan yağlı boya elde edilmez.

PUL KÖŞESİ

Sevgili çocuklar bu sayımızdan itibaren, bu sayfada yayınlanan yazıların konularını sizlerden gelen mektuplara göre seçmeye başlayacağız. Bu konuda sizlerden bir istek gelmediği zaman, sizlere uygun konuları ben eskisi gibi sunacağım. Uzun süredir, sizlerden gelen mektuplarda, kolleksiyon pullarının nasıl korunacağı sorulmakta idi. İşte bu hafta sizlere "Kolleksiyon pullarının korunmasını" anlatacağız.

KOLLEKSİYON PULLARI NASIL KORUNUR?

Pul kolleksiyonu yapanların en büyük sorunlarından biri de, bu pulların korunmasıdır. Zira çeşitli şekillerde, uygun olmayan şartlar altında saklanan koleksiyonlar ve bu koleksiyonda bulunan pullar kısa sürede bozulup, ziyan olmaktadırlar.

Eskiden pulları elle tutmamak için, pulun arkasına parmak izi çıkmaması için, pul ince jelâtin veya pelur kâğıtlarına sarılır imiş. Böylece pul rahatlıkla elle tutulup zamklı kısmına parmak izi çıkması önlenir imiş.

Pulun jelâtin veya pelur kâğıdına sarılması bazı kolaylıklar getirmesine rağmen, yanlış bir şeydir. Bu nedenle pula zararları dokunur. Örneğin kâğıda sarılı pul, zamanla havasız kalarak kuruyup, kırışır. Böylece bozulan bir pul ise, eski haline bir daha dönüşemez.

Tek düzeltme yolu o kuruyup, kırışan pulu yıkayıp ütülemektir. Ancak bildiğimiz gibi, yıkanan pulun, zamkı kalmayacağı için, bir daha o pulu damgasız pulların içine koyamayız. Zira yıkanmış pul damgasız pulun özelliklerinden biri olan arkasındaki zamkı yitirmiştir. Bu nedenle damgasız pulların yanına konamaz.

Bunun için damgasız pulların, ince jelâtin veya pelur kâğıtlara sarılması çok yanlış ve hatalı bir yoldur. Onun için pulları, özellikle damgasız pulları hiçbir zaman kâğıda sarmamamız gerekir.

Burada şunu belirtmek isterim. Kuru bir elle (ıslak, terli olmayan bir elle, parmakla) düzgün ve hafifçe tutulan bir damgasız pulun arkasına parmak izi çıkmaz. Aksine damgasız pul, ıslak, terli bir el ile sıkıca tutulduğu zaman, arkasına parmak izi çıkar. Pullarınız çoğalmaya ve bu konuda tecrübe kazanmaya başlayınca, pullar ile daha çok haşır, neşir olmaya başladıktan sonra, pulların arkasına parmak izi çıkmayacak şekilde, el ile pul tutmayı kendiliğinden öğreneceksiniz.

Yukarıda bahsettiğimiz sorundan başka, pulların korunmasında diğer bir sorunda "sandık lekesi" veya "sandık küfü" diye tabir edilen ve pulun zamklı kısmında görülen bir nevi mantar hastalığıdır.

"Sandık lekesi" veya "sandık küfü" yukarda belirtildiği gibi bir çeşit mantardır. Rutubetli ve kapalı yerlerde oluşur.

Havadaki nem oranı, uzun sürede, azalıp - çoğalması nedeniyle, pulun zamklı kısmında sarı pas gibi lekeler, mantarlar görülür.

Bu hastalık daha çok uzun süre rutubetli ve kapalı yerde kalmış pullardan görülür.

Bu hastalığın hiçbir tedavisi yoktur. Tek çözüm yolu, böyle hastalığa yakalanmış bir pulu veya pulları hemen sağlam olan diğer pullardan vakit geçirmeden ayırmak gerekir. Zira bu hastalık oldukça bulaşıcı bir hastalıktır. Zamanla diğer sağlam pullara da bulaşabilir.

Sandık lekesi hastalığına yakalanmış bir pul, artık damgasız pul özelliğini kaybetmiş bir puldur.

Bazı kişiler bu sandık lekelerini çok hafif deterjanlı su ile yıkandığı takdirde, çıkacağını iddia etmektedirler.

Biz ise böyle bir tedavide, sandık lekelerini temizler iken, pulun resimli kısmında bulunan boyaların da bozulacağını tahmin ediyoruz. Bu nedenle böyle bir tedaviyi hiçbir zaman tavsiye etmiyoruz.

Sizde kolleksiyonunuzda sandık lekeli bir pula rastladığınız vakit, hiç zaman yitirmeden, o hastalıklı pulu diğer sağlam pullardan ayırınız. Zira bunu yapmadığınız takdirde diğer sağlam olan pullarında bu hastalığa yakalanmalarına sebep olursunuz.

Peki diyeceksiniz, yukarıda bahsettiğiniz zararlardan, pullarımızı nasıl koruruz. Bunları ise gelecek hafta sizlere anlatmaya çalışacağız.

Haftaya tekrar birlikte olmak ümidi ile, en güzel günler sizlerin olsun sevgili çocuklar.

YENİ ÇIKAN PULLAR

İSLAM ÜLKELERİ
1. SPOR OYUNLARI
ANMA SERİSİ

26x36 mm. boyutlarında olan bu iki pul, Ajans-Türk Basımevi'nde bastırılmıştır. 50'lik tabakalar halinde basılan bu pullar, bir anma serisidir...

Derleyen: Yalvaç Ural

Türkçe'yi ustalıkla kullanan bir halk ozanı

YUNUS EMRE

AHMED Fakih'le başlayan, Karamanoğlu Mehmed Bey'le toplumun tüm kesimlerine ulaştırılan; Türkçecilik akımı ilk sağlıklı ürünlerini Yunus Emre'yle vermiştir. Çağında hiç bir ozan, şiirlerini o güne kadar halkın konuştuğu arı Türkçeyle yazmamış. Ve onun kadar da çağını etkileyememiştir.

Ve doyumsuz sevgi ve buram buram aşk kokan şiirleri, elden ele, dilden dile dolaşarak, günümüze kadar gelmiştir. Bunu şu dizeleriyle kolayca anlamak olası.

Aşkın aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dün'ü günü
Bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinirim
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum
Bana seni gerek seni.

Bir ozan olduğu kadar, çok derin bir düşünce adamı da olan Yunus Emre, Taptuk Emre Dergâhı'nda yetişmiş. Kırk yıl odun taşımış, Çile doldurmuş. Bilgeliğe yükselmiş. Kendisinden sonra da Aşık Paşa, Gülşehri, Kadı Burhaneddin gibi ünlülerin yetişmesinde, etkinliği olmuş bir ozandır.

Onunla ve yaşamıyla ilgili çeşitli öyküler vardır. Bazı araştırmacılar onun Mevlânâ ile çağdaş olduğunu söylerler. Ve Mevlânâ'nın onu çok sevdiğini ve onun için "Nerede bir kapı açtımsa, orada bu Türkmenin izine rastladım." sözünü seylediğini. Bir de, bir gün Mevlânâ Mesnevi'sini yazar, doğruca Yunus Emre'ye götürüp okumasını söyler. Yunus Mevnevi'yi okuduktan sonra, insanoğlunu anlatmak için bu kadar uzun yazmaya gerek yok. Ben olsam şöyle derdim der. Ve şu dizeleri söyler: "Ete kemiğe büründüm/ Şu âlemde Yunus diye göründüm."

Yeni araştırmacılarımız, ozanımızla ilgili yeni veriler ortaya sunsalarda, yine de bunlar ozanımızın mezarının bile kesinlikle nerede olduğunu bulamamışlardır. Ve demişlerdir ki, onun mezarı onu sevenlerin gönlündedir.

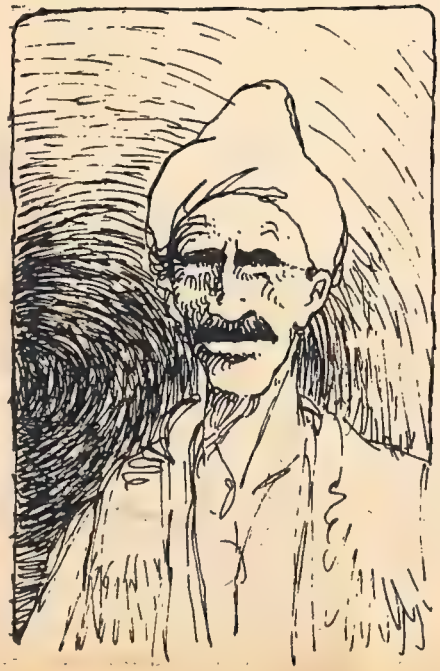

İşte bir gün, Hacı Bektaş' Veli'nin dergâhına, un istemeye gitmesiyle başlayan yaşamı, Taptuk Emre'nin yanında odun kesip taşımasıyla pişmiş. Ve Türkçenin en usta kullanıcısı, Yunus'un; bu tasavvuf güneşinin doğmasına neden olmuştur. Bu Türkmen kocası ünlü ozanının iki eseri vardır. 1. Öğüt Risalesi adlı bir yapıtı diğeri onun büyüklüğünü ortaya koyan, Divanı.

1321 yılında yetmiş yaşındayken hayata gözlerini kapayan Yunus Emre. Yaşamla bağını koparmadan önce insanlara şöyle seslenir:

Biz dünyadan gider olduk
Kalanlara selam olsun
Bizim için hayır dua
Edenlere selam olsun

Ecel büke belimizi
Söyletmeye dilimizi
Hasta iken halimizi
Soranlara selam olsun

Derviş Yunus söyler sözü
Yaş dolmuştur iki gözü
Bilmeyen ne bilsin bizi
Bilenlere selam olsun

"Genç Gazeteciler" için yeni haber konuları veriyoruz. Tarımda kötü uygulamalar, ormanların yok edilişi, tarım ilaçlarının zararları, nesli tükenen hayvanlar... Bu konularda haberlerinizi bekliyoruz. Göndereceğiniz adres: Çevre Gazetesi, Çocuk Dergisi, Milliyet Gazetesi, Cağaloğlu, İstanbul.

Çevre Gazetesi

ÇEVREMİZ EN DEĞERLİ VARLIĞIMIZDIR

DEVRİM ATİLA ALPÖGE
SAYI 14
ATİLA ALPÖGE

Fabrikaya yakın yerlerde oturanlarda ciğer hastalıkları görülüyor...

GELECEĞİN EVİ AÇIKLANDI

KENDİ KENDİNE YETERLİ BİR EV BİR ÇOK KOLAYLIK GETİRİYOR

Arkadaşımız Fransa'dan yazıyor

Mimarlık üzerine araştırmalar yapan bir kuruluşun sorumlularıyla konuştum. Bana gelecekte evlerin nasıl olabileceğini anlattılar.

Evin yaşama bölümlerine bitişik büyük bir sera var. Büyüklüğü ev kadar... Burada evde yaşıyanlara gereken bütün sebze ve meyveyi yetiştirmek mümkün. Seranın bir kenarında ise sıcak oda bulunuyor, burası da limon, portakal ve muz gibi sıcak iklim ürünleri için kullanılıyor. Sıcak oda yalnızca güneşle ısıtılıyor.

Yağmur suları çatıda toplanıyor ve bir depoya alınıyor; orada özel süzgeçten geçirildikten sonra içme ve kullanma suyu oluyor. Evde başka suya gerek kalmıyor.

Evin bir duvarında güneş toplaçları var. Burada güneş enerjisinden yararlanacak sıcak su elde ediliyor. Ayrıca kışın ısınmaya yarıyor.

Evin bütün pis suları, çöpü ve atıkları ayrışım deposunda toplanıyor. Burada su dinlendirilerek, süzülüyor ve temizleniyor. Böylece taze su gibi olmuş olan bu sıvıyı yeniden kullanma olanağı doğuyor. Ayrışım deposunda katı atıklar dinlendirilip ayrışıma uğruyorlar. Bundan metan gazı ve gübre elde ediliyor. Metan gazı yemek pişirmekte kullanılıyor. Gübre ise seradaki toprağı güçlendirmeye yarıyor.

İşte anahatlarıyla geleceğin evi.

AFYON ÇİMENTO FABRİKASI HAVAYI KİRLETİYOR

Genç Gazeteci Selahattin Zorlu yazıyor

Afyon Çimento Fabrikası ilk kurulduğu zaman kentin hayli uzağındaymış. Fakat şimdilerde şehir fabrikaya dayandı. Babacan çıkan dumanlar havayı iyice kirletiyor. Bu kirli havayı ciğerlerine çekenler hemen öksürmeye başlıyorlar. Dumandan insanların gözleri yaşarıyor. Fabrikaya yakın evlerde oturanlardan bazılarında önemli ciğer hastalıkları görüldü. Çevre halkı belediyeyi önlem alması için uyardı.

KARABÜK'TE HAVA KİRLİLİĞİ

Kentin üç yanı dağlarla çevrili olduğundan, hava temizlenemiyor...

Genç Gazeteci Gürol Oral yazıyor

İlgililerin açıklamalarına göre Karabük, Türkiye'nin havası en kirli şehirlerinden biri. Bunun nedeni Demir-Çelik Fabrikası. Kentin üç tarafı dağlarla çevrili olduğundan kirli hava rüzgârlarla yeterince temizlenemiyor. Halkın yarıya yakınını oluşturan fabrika işçi ve memurları her gün 8 saat durmadan demir tozu yutuyorlar. Bu da emeklilik yıllarında çeşitli sorunlar yaratıyor. Ayrıca fabrikanın demir atıkları içme suyunun sağlandığı dereye karıştığı için bazı hastalıklar ortaya çıkıyor.

MIRNAV

Yazan ve Çizen: Sinan Gürdağcık

HAFTADAN HAFTAYA

HABERLERİNİZ SIRADA

Sevgili arkadaşlar!

Geçen hafta, yolladığınız haberlerle ilgili bazı noktalara değinmiştik; ayrıca çeşitli nedenlerden haberlerini ya da yazılarını basamayacağımız arkadaşlarınızın listesini vermiştik. Şimdi ise, sıra basılmayı bekleyen haberlerde...

Aslında siz haberinizi yollayalı belki de 2 ay oldu. Ama bizim yerimiz sınırlı olduğu için, hepsini hemen basamıyoruz. Haberleriniz birikmeye başladı. Bu sorunu çözümlemek için bir yol bulduk. Bunu gelecek sayıda göreceksiniz. Şimdilik yalnız şunu söyleyelim. Haberleriniz ergeç basılacak ve siz de "Genç Gazeteci" olacaksınız. Haberiniz yayımlanınca bize fotoğrafınızla adınızı ve adresinizi yollayın; biz de size "Genç Gazeteci Belgesi" gönderelim.

Haberleri sırada bekleyen arkadaşlarınızın listesini vermeden önce iki arkadaşınıza bir kaç söz söyleyelim.

Birincisi, TOGAN ALPER arkadaşınıza... Geçen hafta okuduğunuz "İstanbul'un Surları Korunacak" haberini o yazıp yollamıştı. Özene, bezene hazırlanmış ilginç bir haberdi. Ne yazık ki, baskı sırasında adı yok olmuş. Kendisinden özür diliyoruz.

İkincisi de Emel Ersan'a... Onun Toros Dağları ile ilgili yazısı sırasını bekleyen haberler arasında...

Şimdi de sırada basılmayı bekleyen haberlerin yazarlarının adlarını listeliyelim.

Aydın Kimyonşen, Orhan Zubari, Noyen Akatlı, Burak Köseoğlu, Bilhan Bilâloğlu, Kağan Özerhan, Adem Kalça, Şevki Şeker, Mustafa Ak, Zeynep Enez, Nejat Okaygün, Haşmet Bağlam, Arzu Atış, Gökhan Öğüt, Orhan Tüleylioğlu, Atilla Durmuş, Ayşe Küçüker, Pınar Boyacı, Emel Ersan, Yılmaz Bayar, Nuray Kale, Selim Cellek, M. Bülent Aytın, Ebru Turna, Ebru Çağdaş, Gülçin Kaymak, Özer Yüksel, İrfan Doruk, Ercan Dinçel.

Yazılarınız yakında yayımlanacak. Bekleyin.

ABeCe yayınları

Nuruosmaniye Cad. 34/103 Cağaloğlu-İSTANBUL Tel: 22 06 78
Piyerloti Cad. 4/8 Çemberlitaş-İSTANBUL Tel: 27 39 02

TÜRKİYE YAYINCILIK HAYATININ ÖNEMLİ KRİZLER GEÇİRDİĞİ BU DÖNEMDE, ABeCe yayınları OKUYUCULARINA ON BİR KİTAP BİRDEN SUNMANIN KIVANCI İÇİNDEDİR

ÇOCUK ROMANLARI	1— **SIPA**/Hüseyin BAŞARAN	60.- TL.
	2— **TAŞBENİ**/Sadun AKİZ	50.- TL.
	3— **MİSKETLER SERMAYE**/Süleyman BULUT	50.- TL.
ÇOCUK ŞİİRLERİ	1— **FİLİSTİNLİ ÇOCUK**/Ozan TELLİ	50.- TL.
	2— **KİRAZLI MESCİT SOKAĞI**/Ataol BEHRAMOĞLU	50.- TL.
	3— **KÜÇÜK EMEKÇİ**/Özgür COŞKUN	50.- TL.
	4— **ÖZGÜRLÜK PERİSİ**/Esen YEL	50.- TL.
ÇOCUK MASALLARI	1— **BALIKÇI İLE KARISI**/Grimms Kardeşler	50.- TL.
EĞİTİCİ-ÖĞRETİCİ	1— **ANITLARIN ÖYKÜLERİ**/Adnan ÖZYALÇINAR	50.- TL.
	2— **BİR KAPAKTA BİN YAPRAK**/Emel Emin ATILGAN	80.- TL.
BİLİM-KURGU	1— **UZAYDA SAVAŞ**/Rıza ZELYUT	60.- TL.

HER TELDEN

ZEKİ ALASYA METİN AKPINAR

Ünlü ikili, «Sevmeden, karşımızdakilere saygı duymadan, dost, arkadaş edinebilir miyiz?» diyor...

SAĞLAM bir dostluk, candan öte dedikleri cinsten olan bir arkadaşlık örneği vermek istiyoruz sevgili çocuklar... Sizlere hepinizin tiyatro ve sinemadan tanıdığınız Zeki Alasya ile Metin Akpınar'dan söz edeceğiz.

Uzun, pek uzun yıllardır birlikte olan bu iki sanatçı, yalnız tiyatro sahnelerinde ve sinema filmlerinde değil, özel yaşantılarında da birbirlerinden hiç ayrılmazlar.

Geçtiğimiz yıl bu iki ünlü sanatçı Valikonağı Caddesi'nde bir butik açmaya karar verdikleri sırada, bir karar daha almaları gerekiyordu. İkisi de, ortak olarak açacakları butikte neyin satışını yapacaklarına karar verememişlerdi. Uzun uzun düşünmüş, birbirlerine aynı anda şöyle seslenmişlerdi:

"—Çocuk giysileri satalım!.."

Hem Zeki Alasya hem de Metin Akpınar, çocukları her şeyden çok sevdiklerini sık sık söylerlerdi. İşte, bu olay da bunu kanıtlıyordu.

Ya, dostluklarının, samimiyetlerinin, birbirlerine olan güvenlerinin kaynağı neydi? Bunu hepimiz gibi, siz de merak ediyorsunuz herhalde. Bu sorunun cevabını da yine iki ünlü sanatçı birlikte veriyor:

"—Ortak yönlerimiz o kadar çok ki... Zevklerimiz bile hemen hemen aynı. Sonra, ikimiz de insanları çok seviyoruz. Belki de bu nedenle bir an için bile olsun birbirimizden ayrılamıyoruz. İnanmayacaksınız belki ama, biz, birbirimizi tamamlıyoruz."

Bu içten açıklamalar karşısında, böylesine sımsıkı kenetlenmiş bir dostluk karşısında, saygı duymamak, duygulanmamak olanak dışı değil mi, sevgili çocuklar. Sanat yönündeki yeteneklerine ikisi de karşılıklı büyük saygı duyuyorlar. Öyle ki, şu sözü söylemekten kendilerini alamıyorlar:

"—Biz ikimiz, ayrı ayrı hiç bir işe yaramayız. Ancak birlikte olduğumuz zaman, bir iş görebiliriz..."

Evet çocuklar, her şey sevmekle başlar... Bunu, birbirimizi sevmeden nasıl anlayabiliriz ki!.. Sevmeden, karşımızdakilere saygı duymadan, dost, arkadaş edinebilir miyiz, dersiniz... "Hayır" dediğinizi buradan duyabilir gibi oluyoruz.

ZEKİ ALASYA ile METİN AKPINAR'ın mini-posterini 66. sayfamızda bulabilirsiniz.

PEMBE TAVŞAN

YILIN FOTOĞRAFI

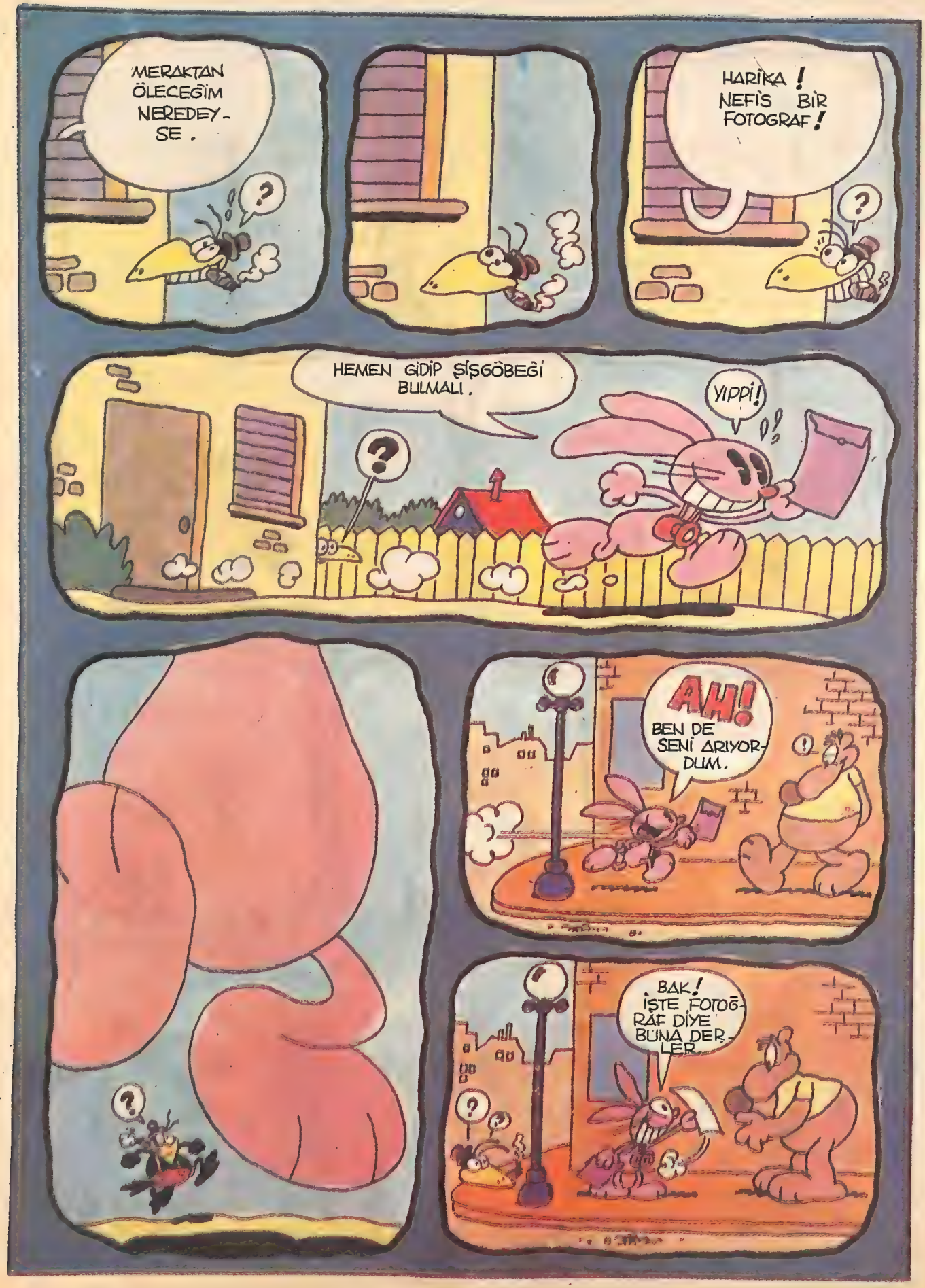
MERAKTAN ÖLECEĞİM NEREDEYSE.
?
HARİKA! NEFİS BİR FOTOĞRAF!
?
HEMEN GİDİP ŞİŞGÖBEĞİ BULMALI.
?
YIPPİ!
AH! BEN DE SENİ ARIYORDUM.
BAK! İŞTE FOTOĞRAF DİYE BUNA DERLER.
?

HARİKA!
NEFİS BİR ŞEY!
HEMEN TAŞKAFA'YA GÖSTERELİM.
HAYDİ!
ZIP
ZIP
HARİKA!
OLAMAZ!
AH!
FIZIA
İNANILIR GİBİ DEĞİL!
KORKUNÇ GÜZEL!

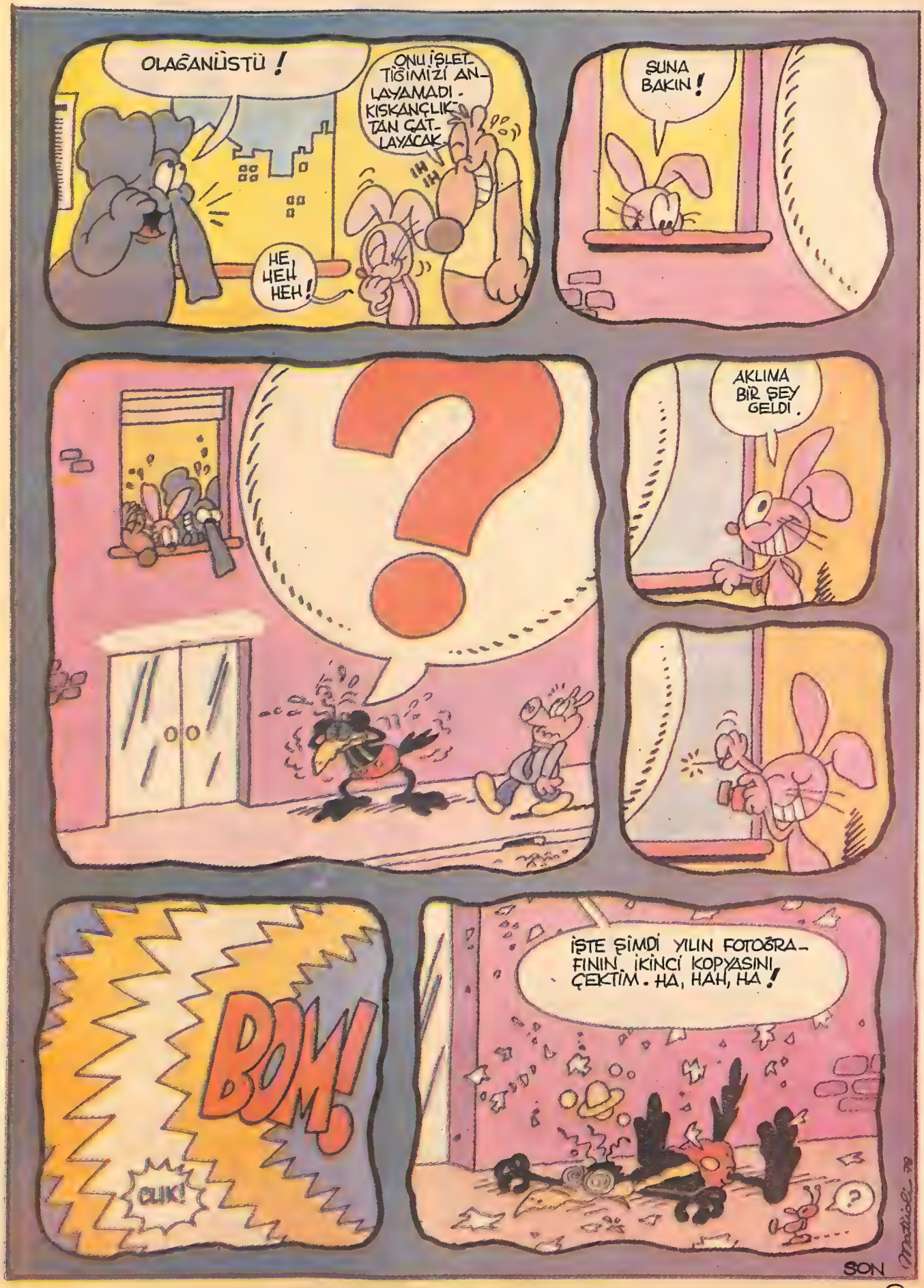
OLAĞANÜSTÜ!
ONU İŞLETTİĞİMİZİ ANLAYAMADI - KISKANÇLIKTAN ÇATLAYACAK
İH İH
HE, HEH HEH!
SUNA BAKIN!
AKLIMA BİR ŞEY GELDİ.
İŞTE ŞİMDİ YILIN FOTOĞRAFININ İKİNCİ KOPYASINI ÇEKTİM. HA, HAH, HA!
?
BOM!
CLIK!
SON

ROKETLERİ ATMOSFERE ULAŞTIRMADA VE HABERLEŞME ARACI OLARAK KULLANILAN BİR TAŞIT

BALON

SİZLERE, bu derginin sayfalarında birçok kez Mongolfier Kardeşlerin olağanüstü bulusu olan balondan söz ettik. Balonun bulunuşu, balon gezileri, Kenya'da balonla serüvenler, vb.. Bu kez, günümüzde balonun nasıl yapıldığını, sayfalarımızda gördüğünüz balonların yapımında hangi malzemelerin kullanıldığını ve bu ilginç aracın ne denli ilginç işlerde kullanıldığını anlatacağız sizlere...

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, balon yapımı durgunluk içindeydi. Balon ilginç bir taşıt, güzel bir görüntü olmanın dışında, çok elverişli değildi. Çok hızlı değildi çünkü ve pahalıya mal oluyordu. Ama içinde seyahat etmenin tadı da başkaydı. Tıpkı yelkenli sandallar gibi, deniz motorları çıktığından beri, sadece güzel, salına salına gezme olanağı sağladığı için yelkenliler yeğleniyordu bazıları için.

Şimdi Amerika'da balon yapımına hız verildi. Balonun ilk keşfedildiği kıta Avrupa'da ise, balon yapımı Fransa'da ve özellikle Tours ile Saint Etienne kentlerinde sürdürülüyor. Çünkü bu bölgeler, gerek doğal görüntüler, gerekse amatörlerin balon sefaları için oldukça elverişli bir ortam yaratıyor.

Balonların içi hidrojen ve helyum gazıyla doldurulur...

Balonların yapısı aslında çok basit bir prensibe dayanır. Bu balonlar önce sıcak havayla doldurulur. Isınan her gaz genleşir, böylece hacmi büyür. Böylece kitleleri eşit olan iki gazdan sıcak olan soğuk olandan daha çok yer kaplar. Böyle gazlardan eşit hacimler alınırsa, sıcak gaz soğuk olandan daha hafif olacaktır.

Balonlar araç vb. yük de taşıyabilirler. Bu tür balonlar çok daha yükselerek 45.000 metreyi aşabilirler. Böylece balonların içindeki gaz, dışarıdaki düşük basınç nedeniyle çok fazla genleşeceği için hacimleri çok büyük olmalıdır. ABD'de yapılan bu tip balonların boyu 90 metreyi, çapı 60 metreyi bulur. Çok yüksekle-re çıkacak balona hacminin yarısından daha az gaz doldurulur. Konan gazın basıncı şüphesiz yer düzeyindeki atmosfer basıncından biraz fazladır. Balon yükseldikçe atmosfer basıncı devamlı olarak düşer. İçerideki gaz genleşerek yavaş yavaş balonu şişirir ve sonunda balon en büyük hacmine ulaşır.

Çok fazla yükselmesi istenen balonlar hidrojen, diğerleri helyum gazıyla doldurulur. Helyum, hidrojenden dört defa daha ağır olmasına karşılık, yanmadığı için hidrojene tercih edilir. Böylece kıvılcım, şimşek ve başka nedenlerle meydana gelebilecek yangın tehlikesi önlenmiş olur.

Balonlar, roketleri yeryüzüne yakın yoğun atmosfer katmanı üstüne çıkartmak için de kullanılır. Buraya çıkan roketler otomatik olarak ateşlenir. "Rokon" adını alan bu birleşik âlet yardımıyla daha ağır âletler taşı-

Haberleşme balonları bir gazla da doldurulabilir...

nabilir ve çok daha yükseklere çıkılabilir. 750 kg. ağırlığında dört kademeli bir roket, taşıdığı 115 kg. ağırlığındaki âletlerle 6400 km'lik yüksekliğe kadar ulaşarak bir rekor kırmıştır. Yerden atılan roketler de aynı şeyi yapabilir, fakat bu çok daha masraflı olur.

1931 yılına kadar atmosferin üst katmanlarında araştırma yapmak için kullanılan tek araç da sonda balonları olmuştur. Daha sonraki yıllarda insanlar da balon yardımıyla stratosfere yükselmeye başladılar.

Haberleşme aracı olarak kullanılan balon şeklindeki yapma uydular "Arşimet" prensibine dayanmadıkları için herhangi bir gazla doldurulabilirler. Bu gazın görevi, uydu balon yerden roketle atılıp yörüngesine oturtulduktan sonra, balonu doldurup maksimum hacmine ulaşıncaya kadar şişirmekti. Uzaya fırlatılarak 120 ile 320 km. yükseklikteki yörüngelerine oturtulan bu balonlar radyo dalgalarını yansıtmak için kullanılırlar. Bu çeşit balonların en tipikleri 30-40 metre çapındadır ve dış yüzeyi ince bir metalle kaplı, plastikten yapılmıştır. Bunların ilki

Bir balonun ortalama uçuş süresi bir, ya da iki saattir...

1960 yılı ağustos ayında Amerikalılar tarafından atılıp yörüngesine oturtulan Eko-I balonudur.

Balonların yapısına gelince: Balonun ana bölümünü oluşturan dayanıklı brandanın çevresini saran sentetik teller, bu yapının daha dayanıklı olmasını sağlar, sentetik olması ise hafifliğini korur. Balonun brandası genellikle naylon karışımıdır. Bu kumaşın bir metrekaresinin ağırlığının 43 gramdan fazla olmaması gerekir.

Söz gelimi 3 kişiyi taşıyabilecek bir balonun yapımı ise, minimum sayılarla, 1844 metreküplük bir hacimi, 840 metre karelik bir kumaş ve 25 kilometre ip gerektirir.

Balon bölümü, sorgun ağacı ya da Hint hurması dalından oluşturulan sepete asılıdır. Tabiî, bu sepet, insan ve iki-dört insan ağırlığındaki yükün taşınmasındaki balonlar için geçerli bir sepet. İnsan taşımacılığında kullanılan balonların en büyüğü, 20 kişiyi taşıyabilen Heinekein Balonu'dur.

Bir balonun ortalama ve en uygun uçuş süresi bi ile iki saat kadardır. Balonun hızı, yükselişi ve kontrolü, taşıdığı ağırlığa, ısıya ve balondaki gaza bağımlıdır.

BİLMECE BULMACA

Yukarıdaki iki resim arasındaki yedi benzeri bulabilir misiniz?

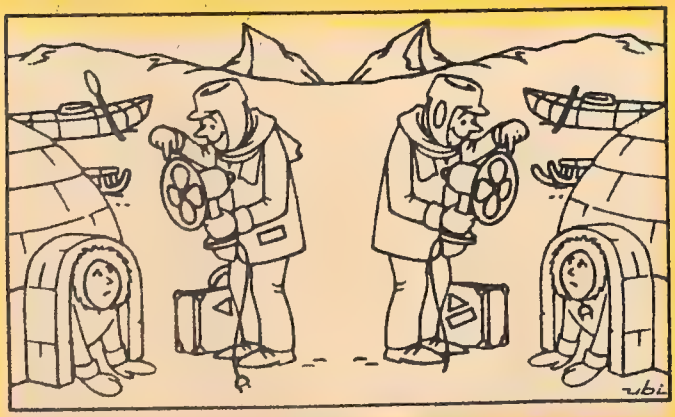

Yukarıdaki iki resim birbirine benziyorsa da, arada tam beş fark var. Onları bulabilir misiniz?

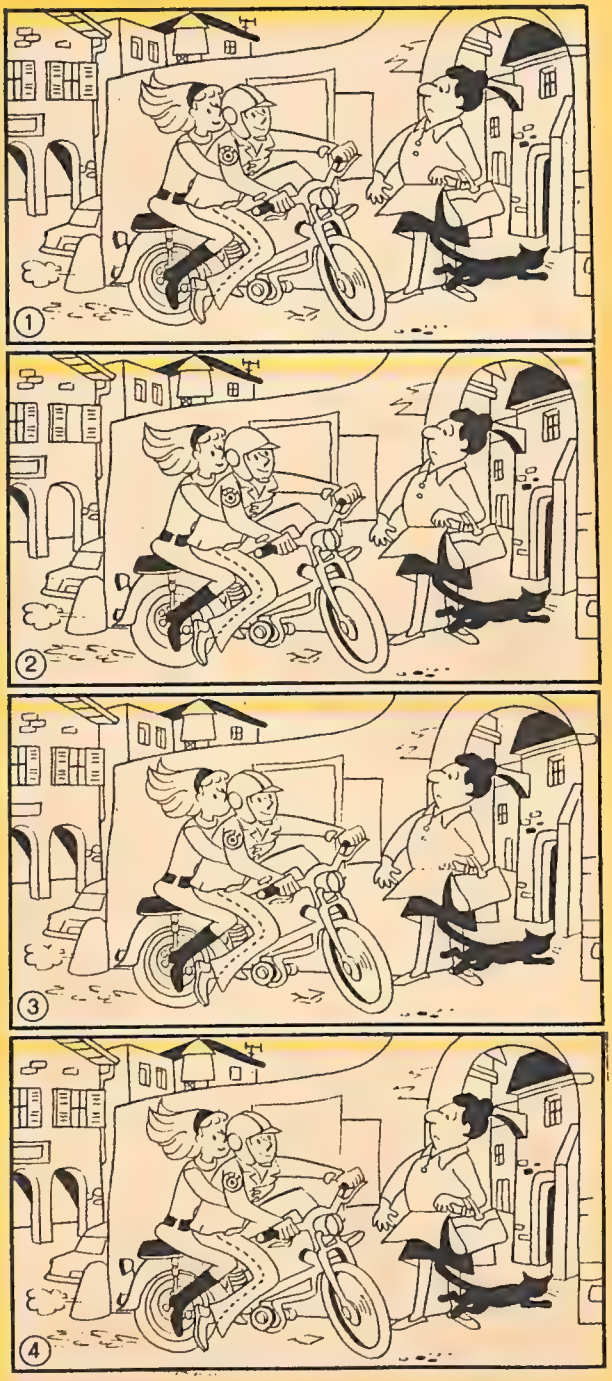

DÖRT RESİM

Yukarıdaki dört resim arasında çeşitli farklılıklar var. Acaba onları bulabilir misiniz?..

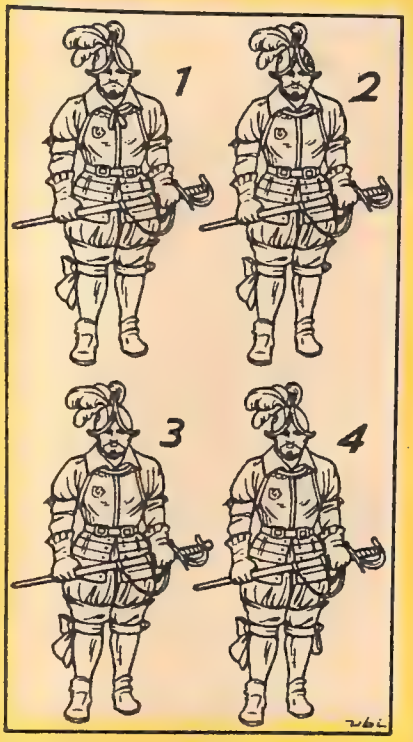

Yukarıdaki dört askerden ikisi birbirine eş. Acaba onları bulabilir misiniz...

Aşağıdaki altı harften biri, yukarıda görüler siyah şyeklin içindeki harfe eşit. Acaba onu bulabilir misiniz?..

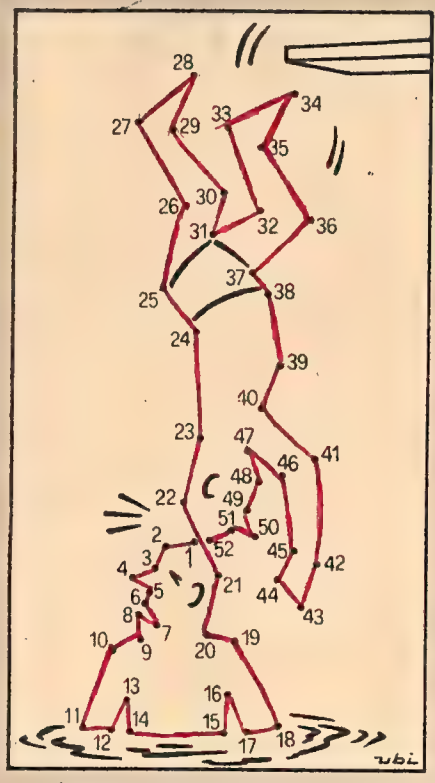

Yukarıdaki rakamları sıra numarasıyla birleştirin. Bakalım ne çıkacak?..

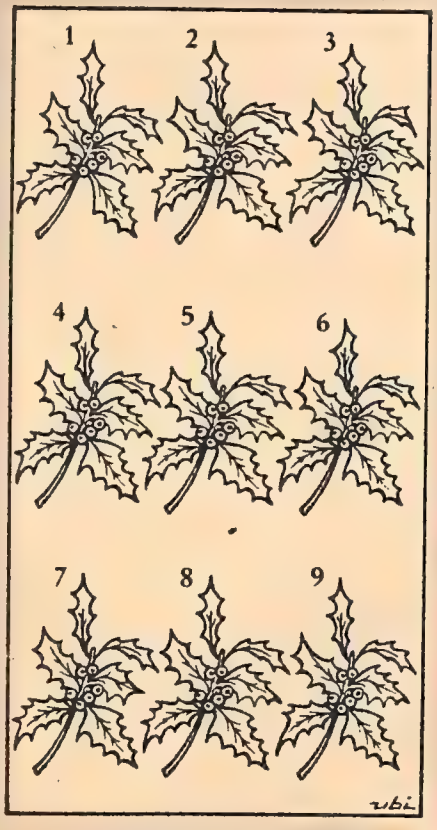

Yukarıdaki dokuz yapraktan birbirinin aynı olan üç tanesinin bulabilir misiniz...

Yanıtlar gelecek sayıda

KARE BULMACA

SOLDAN SAĞA: (1) Felsefe ile uğraşan ve felsefenin gelişmesine katkıda bulunan kişi. (2) Açmaya yarayan araç. (3) Ünlü bir eski Roma İmparatoru- Bir bağlaç. (4) (tersi) Şehir dışı, çoğu boş ve geniş yer- Madeni ip. (5) Bir soru- Bir mastar eki. (6) Beyaz- Bir mikroskop camı. (7) Film gösterilen bina. (8) Kabuklulardan denizlerde ve tatlı sularda yaşayan bir hayvan.

YAKARIDAN AŞAĞIYA: (1) Kuzey Afrika'da bir ülke- Damarlarımızda dolaşan sıvı. (2) Sözlü ya da yazılı anlatımın içinde bulunan şey. (3) Gerekli anlamında bir sözcük- (tersi) İskambilde birli. (4) Bir ay adı- Bir müzik aleti. (5) Tavla ve başka oyunlarda kullanılan küp biçimli bir ayın aracı- Çoğu birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan halk koşuğu. (6) İlkel bir silah- (tersi) Bitki bağlamı- (7) Kekeleyerek konuşan kişi. (8) İri bir hayvan- (tersi) İlkel su taşıtı.

GEÇEN HAFTANIN YANITLARI

8 FARK: (1) Fırçanın sapı. (2) Hortumun ucu. (3) Sağda fışkıran suyun iç tarafındaki çıkıntı. (4) Ön kapının alt çizgisi. (5) Sol farın ucu. (6) Arabanın üst köşesindeki çizgiler. (7) Ortadaki kalın çizgilerin sola uzantısı. (8) Adamın ağzı.

KARE BULMACA: Soldan sağa: (1) Amir- Pak. (2) Başak- La. (3) Asalak. (4) Ara- Örs. (5) İle- İri. (6) Teneke. (7) El- Rebib. (8) Lav- Kefe.

Yukarıdan aşağıya: (1) Aba- İçel. (2) Mal- La. (3) İşaret. (4) Pala- Er. (5) Ka- İnek. (6) Körebe. (7) La- Rikif. (8) Kars- Ebe.

PARÇALAR: 1, 2 ve 4 numara.

OKURDAN OKURA

Bu, sizin sayfanız... Şiirlerinizi, resimlerini, öykülerinizi, kısa yazılarınızı ve kendi fotoğraflarınızı bekliyoruz.

GİRDİK ONİKİYE

Kış bastırdı köyü, şehri
Böyle girdik onikiye
Ne ev kaldı ne bark
Böyle girdik onikiye

Ne odun var ne kömür
Ne alındı ne alınacak
Anne baba ne yapacak
Böyle girdik onikiye

Bir kilo soğan sordum kaça
Dedi, küçük hanım yüz on lira
Gelde yaşa böyle bir dünyada
Böyle girdik onikiye.

SİTARE ÇIBIK

PAMUK KEDİ

(1)
Beyaz bir kedi
Miyav miyav dedi
Anladım birşey istedi
Adı pamuk kedi.
(2)
Pamuk kedi küçük yaramaz
Hiç yanımdan ayrılmaz
Benden ayrı yaşayamaz
Benden ayrı yaşayamaz
Derdimi benden başkasına anlatamaz
(3)
Pamuk kedim pamuk gibi
Rengi beyaz, kar gibi
Gözleri bir inci gibi
Bendim onun sahibi.
(4)
Evde ara sıra dolaşır
Benimle sıksık oynaşır
Evde her işe karışır
Bana küserse sonradan barışır.

HALE KER

Resim: AHMET ÖZBİLİR

KİTAP

Bilgi dolu kitap
Cahilliği sevme at
Bilgi içine bilgi kat
Arkadaşım kitap ve kitap

Öğretti bana uzayı
Dünyadaki beş kıtayı
Dünyanın uydusu ay'ı
Arkadaşım kitap ve kitap.

NURSEL TARAKÇI

BİR ÇOCUK

Küçücük bir çocuk
Koyunları sever
Dağlardaki çobanları
Kuzuları seyreder.

Ayakları çıplak
Kimbilir ne gezer
Aşmıştır dağları ayları
Kimbilir ne annesi vardır
Ne babası
Hüzünlüdür
Kimsesi olmadığı için
Barınacak bir yeri
Olmadığı için

ÖZDEN ÖZBEN

GÜNEŞ ANA

Güneş ana
Güneş ana
Neden kışın küsüpte
Yazın fazla parlıyorsun
Kimi yerden doğup
Kimi yerden batıyorsun.

Güneş ana
Güneş ana
Çoğumuz donup
Çoğumuz yanıyoruz
Neden biz dünyalılara
Analık etmiyorsun.

ULUSAL COŞKUN

BAHAR

Bak işte geldi bahar,
Her yer yeşillendi,
Çimlendi neşelendi,
Bak işte geldi bahar.

Kuzular meleşti,
Kuşlar ötüştü,
Her taraf güzelleşti
Bak işte geldi bahar.

ECE SAKA

ÇİÇEKLER

Binbir, çeşit çiçekler.
Bahçemizi, süslerler.
Karanfili, Papatyası, Gülü.
Mis gibi kokarlar.

SİBEL YÜKSEL

ÇİÇEKLER

Güzel kokulu çiçekler,
Mor menekşe, sarı güller
Bahar gelince kırları süsler.

Ne güzeldir çiçekler,
Papatya, sümbül, lâleler.
Bahar gelince kırları süsler.

Rengarenk çiçekler,
Zambak ve gelincikler.
Bahar gelince kırları süsler.

ESRA KÖLÜK

GÜNEŞ

Fışkırtır ışıklarını dünyaya,
Bir günle gelip geçen güneş.
Ateş kadar yakıcı,
Peri kadar güzeldir güneş.

İnsan ona bakınca,
İçine bir duygu dolar.
Güneşe bakar, bakar, bakar,
Güneşi sever, ona tapar.

Güneş yaratır doğayı,
Aydınlatır kötülükleri karanlıkları.
İnsanın ilham kaynağı,
Güneş yaratır doğayı.

BURAK DİNÇER

ÖZGÜRLÜK

Balonlar,
Rengarenk balonlar
Alı, yeşili, moru, sarısı
Hepsi ışıl ışıllar
Ama onlar mutsuzlar
Hepside bir satıcının elinde tutsaklar.
İşte bunun için mutlu olamıyorlar.
Onlar;
Göklere yükselmek,
Kuşlar gibi maviliklerde,
Süzülmek istiyorlar.
Çünkü biliyorlar,
Ve hep bir ağızdan,
Özgürlük, güzel şey diyorlar.

ÖZLEM GÜLER

MUTLU OLSAM

Her an mutlu olsam,
Göklerde kuşlar gibi uçsam,
Süzülerek dolaşsam
Aradığım mutluluğu
Rüyalarımda bulsam.

Mutlu olduğum zaman
Çirkin olan her şeyibile
Güzel görünür gözlerime
İsterim hep mutlu olsam.

AYŞE KOCA

MEKTUP ARKADAŞI

Türkiye'nin her yöresinden yeni arkadaşlar edinmek ister misiniz? Bize adınızı, adresinizi, nelerle ilgilendiğinizi kısaca yazın. Bu köşede yayımlayalım...

★ OYA SAÇINTI: Yaşım 15. Müzik dinlemek, kitap okumak en büyük zevklerimin arasında gelir. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Setbaşı Namazgâh Cad. Kabakçı Sok. No: 12 BURSA

★ İBRAHİM BAŞAR: 16 yaşındayım. Boks maçı seyretmeyi, pul biriktirmeyi ve futbol oynamayı severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Kâzım Karabekir Cad. National Televizyon Servisi Yavuz Kal eliyle RİZE

★ RECEP AR: Yaşım 15. Spor yapmayı, yürümeyi, yüzmeyi çok severim. Pul, poster ve kartpostal biriktiririm. Dergi okurlarıyla yazışmak istiyorum. Adres: Alkıntaş Mah. 93. Sok. No: 19 Nazilli-AYDIN

★ TEYMURALP FOSFOROĞLU: Yaşım 10. Boş zamanlarımda kitap okur, müzik dinler, futbol oynar, bisiklete binerim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: 29. Sok. 30/2 Bahçelievler-ANKARA

★ HULKİ ÖZDEMİR: Yaşım 16. Okumayı, müzik dinlemeyi, gezmeyi, spor yapmayı severim. Dergi okuru yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Şirintep Mah. 27/A Mamak-ANKARA

★ BİROL ERDEN: Yaşım 11.5. 5. sınıf öğrencisiyim. Kartpostal biriktiririm. Boş zamanlarımı resim yapmak, müzik dinlemek ve oynamakla geçiririm. Arkadaşlarla yazışmak istiyorum. Adres: Aşık Veysel Mah. Özdemirler Apt. No: 5/13 ABİDİNPAŞA-ANKARA

★ İSMAİL DERVİŞOĞLU: Yaşım 15. kitop okur, müzik dinlerim. Futbolla ilgilenirim. Trabzonsporluyum. Dergi okurlarıyla yazışmak istiyorum. Adres: Of Lisesi 3/A sınıfı No: 39 Of-TRABZON

★ HÜSEYİN KARABÜYÜK: Yaşım 15. Kitap okumayı ve sinemaya gitmeyi seviyorum. Pul biriktiririm. Futbol ve basketbol oynuyorum. Mektuplaşacağım. Adres: Yasin Krabüyü Gökdere Köyü Erzin-ADANA

★ UFUK KESİM: 13 yaşındayım. Pul ve kartpostal biriktiririm. Spor yapmayı ve kitap okumayı severim. Kayserisporluyum. Yurdumuzun her bölgesinden yazışmak istiyorum. Adres: Tanzimat Sok. Göztepe Ortaokulu yanı Çamlı Köşk Apt. No: 31 Daire: 5 Göztepe-İSTANBUL

★ DİLEK KÖKNAR: Yaşım 14 Ortaokul öğrencisiyim. Kitap okumayı ve her türlü koleksiyon yapmayı çok severim. Boş vakitlerimde resim yapmayı çok severim. Türkiye'nin her bölgesinden arkadaşlarla yazışmak istiyorum. Adres: Barbaros Mah. Ezine Cad. Barbaros Matador Ekmek Fırını üstü. Kat: 4 Daire: 8 ÇANAKKALE

★ ÖZLEM ULUDAĞ: Yaşım 11. Kart ve pul biriktiririm. En büyük zevklerimden biri de kitap okumak ve mandolin çalmaktır. Adres: Gündoğdu Mah. 311 Sok. No: 19 MERSİN

METİN AKPINAR ve
ZEKİ ALASYA

UFAKLIK

ERCAN AKYO

Müjde!
Pamukbank Çocuk Sineması Kasım ayında tam 53 sinemada.

Yoksa siz hiç Pamukbank Çocuk Sineması'na gitmediniz mi?

Neler kaçırdığınızı bir bilseniz, hemen en yakın Pamukbank şubesine koşar, davetiyenizi alırsınız. Üstelik parasız.

Miki'ler, kahkaha dolu muzikaller, ilginç belgeseller. Dana, neler neler!

Bu ay tüm yurtta 47 merkezde, tam 53 sinemada.

Haydi koşun!

Pamukbank Çocuk Sineması hafta sonunda sizleri bekliyor

Pamukbank Çocuk Sineması Kasım/1980 programı

İLİ-İLÇESİ	SİNEMA	GÖSTERİ TARİHLERİ
İstanbul		
Şişli	GAZİ	2, 9, 16, 23, 30
Beşiktaş	MISTIK	1, 8, 15, 22, 29
Bakırköy	SİNEMA 71	2, 9, 16, 23, 30
Aksaray	YILDIZ	1, 8, 15, 22, 29
Kadıköy	SUREYYA	2, 9, 16, 23, 30
Üsküdar	SUNAR	1, 8, 15, 22, 29
Ankara		
Kavaklıdere	AKUN	2, 9, 16, 23, 30
İzmir		
Alsancak	İZMİR	2, 9, 16, 23, 30
Gültepe	ULKU	1, 8, 15, 22, 29
Adana		
Atatürk Cad.	ARI	2, 9, 16, 23, 30
Mersin	KAMER	1, 8, 15, 22, 29
Bursa	YAZICIOĞLU	2, 9, 16, 23, 30
Antalya	OPERA	1, 8, 15, 22, 29
Tekirdağ		1, 2
Keşan		8, 9
Uzunköprü		15, 16
Edirne		22, 23
Silivri		29, 30
Düzce		1, 2
Hendek		8, 9
Adapazarı		15, 16
İzmit		22, 23
Gebze		29, 30
Çankırı		1, 2, 8, 9
Çorum		15, 16
Turhal		22, 23
Yozgat		29, 30
Ordu		1, 2
Giresun		8, 9
Trabzon		15, 16
Rize		22, 23
Kars		29, 30
Malatya		1, 2
Elazığ		8, 9
Diyarbakır		15, 16
K.Maraş		22, 23
Gaziantep		29, 30
Kayseri		8, 9, 15, 16, 22, 23
Kırşehir		29, 30
Kadınhanı		1, 2
Alanya		8, 9
Serik		15, 16
Isparta		22, 23
Burdur		29, 30
Aydın		1, 2
Söke		8, 9
Tire		15, 16
Ödemiş		22, 23
Salihli		29, 30
Balıkesir		1, 2
Bandırma		8, 9
İnegöl		15, 16
Yalova		22, 23

Ücretsiz davetiyelerinizi, programda belirtilen il ve ilçelerdeki tüm Pamukbank Şubelerinden alabilirsiniz.